
สถิติและการใช้โปรแกรม R

วิโรจน์ อรุณมานะกุล

ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถิติเบื้องต้น

สถิติแยกประเภทใหญ่ได้เป็น descriptive statistics กับ inferential statistics Descriptive statistics เป็นสถิติที่ใช้เพื่ออธิบายข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมมา คือแทนที่จะอธิบายหรือแจกแจงข้อมูลที่รวบรวมมาทีละตัวๆ เราก็ใช้วิธีสรุปภาพรวมของข้อมูลชุดนั้นออกมาเป็นตัวเลขนานหนึ่ง โดยใช้วิธีการอย่างการนับความถี่ (frequency) เพื่อดูการกระจายตัวของข้อมูลที่พบ ใช้การวัดค่ากลางออกมาเป็นตัวแทนข้อมูล (central tendency) อย่างเช่น การหาค่าเฉลี่ยที่เป็นค่า mean ค่า mode หรือค่า medium เป็นต้น ค่าสถิติเหล่านี้จะบ่งบอกถึงลักษณะโดยรวมของข้อมูลที่เราได้ ส่วน Inferential statistics เป็นการนำสถิติเพื่อหาข้อสรุปสำหรับข้อมูลที่มีจำนวนมาก เราไม่สามารถเก็บข้อมูลทั้งหมดได้ จึงต้องเลือกสุ่มตัวอย่างข้อมูล (sample) มาเพื่อใช้เป็นตัวแทน (representative) ของข้อมูลทั้งหมด แล้วสรุปค่าทางสถิติที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างนั้นเพื่อสรุป (infer) ถึงลักษณะที่คาดว่าจะจะเป็นของประชากรทั้งหมด (population)

Descriptive Statistics

สถิติแบบพรรณนาเป็นการใช้สถิติเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมมาได้ เช่น กรณีที่เราต้องการเปรียบเทียบผลการเรียนของ

นักเรียนห้องหนึ่งเทียบกับอีกห้องหนึ่ง เราสามารถแจกแจงผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคนในห้องได้ว่ามีจำนวนนักเรียนได้คะแนนสอบในแต่ละช่วงมากน้อยต่างกันเพียงใดคือดูการกระจายตัวของข้อมูลคะแนน แต่วิธีที่ช่วยให้เห็นภาพเปรียบเทียบโดยง่ายคือการสรุปผลออกมาเป็นค่าตัวเลขกลาง เช่น ค่าเฉลี่ยของคะแนนนักเรียนในแต่ละห้อง ก็จะทำให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนแต่ละห้องมากน้อยต่างกันอย่างไร แต่การดูเฉพาะค่าคะแนนเฉลี่ยอย่างเดียวก็ยังไม่พอ เพราะนักเรียนสองห้องอาจคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ยออกมาได้ใกล้เคียงกัน แต่นักเรียนห้องแรกอาจมีคะแนนเกาะกลุ่มกันคือนักเรียนส่วนใหญ่ได้คะแนนใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย แต่อีกห้องหนึ่งจะมีนักเรียนที่คะแนนต่างกันมากไม่เกาะกลุ่มคือมีทั้งคนที่ได้คะแนนสูงมากและคนที่ได้คะแนนต่ำมาก แต่เมื่อคำนวณรวมออกมาแล้วได้ค่าเฉลี่ยเท่ากันกับค่าเฉลี่ยของคะแนนจากห้องแรก กรณีแบบนี้ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ของคะแนนจากแต่ละห้องจะสะท้อนภาพที่แตกต่างกันนี้ได้ คือห้องแรกที่คะแนนโดยมากเกาะกลุ่มใกล้ค่าคะแนนเฉลี่ยจะมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำในขณะที่ห้องที่สองที่มีทั้งคนที่ได้คะแนนมากและคะแนนน้อยจะมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงกว่า เป็นต้น

Inferential Statistics

ในงานวิจัยส่วนใหญ่แล้ว เรามักไม่สามารถเก็บข้อมูลทั้งหมดได้เนื่องจากสิ้นเปลืองเวลามาก หรือบางกรณีก็เป็นไปไม่ได้ที่จะเก็บข้อมูลทั้งหมดมาได้ บางกรณีก็เป็นเรื่องยุ่งยากและมีค่าใช้จ่ายสูงเกินไปในการเก็บข้อมูลมาทั้งหมด ในกรณีที่เรไม่สามารถเก็บข้อมูล

ทั้งหมดมาได้นี้ เราจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (sample) มาเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด (population) จากนั้นจะวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อให้ได้ค่าที่จะสามารถนำมาสรุปอ้าง (infer) ว่าเป็นคุณสมบัติของประชากรทั้งหมดนั้นในภายหลัง การใช้งานสถิติลักษณะนี้คือที่เรียกว่า inferential statistics

วิธีการที่ใช้ใน inferential statistics แยกออกได้เป็นสองกลุ่มคือ parameter estimation และ hypothesis testing สถิติกลุ่ม parameter estimation เป็นการใช้กลุ่มตัวอย่างมาเพื่อประมาณค่าที่ควรจะเป็นของประชากรทั้งหมดนั้น และเนื่องจากเป็นการประมาณค่าจึงมีโอกาสที่จะผิดพลาดได้ ในทางสถิติจึงจะต้องพูดถึงระดับความเชื่อมั่น (confidence interval) ไปด้วย เช่น ถ้าหาค่าเฉลี่ย (mean) จากกลุ่มตัวอย่างมาได้ ก็จะต้องบอกว่า 95% confidence interval หรือระดับความมั่นใจว่าค่าเฉลี่ยที่ถูกต้องอย่างน้อย 95% นั้นจะอยู่ภายในช่วงค่าใดซึ่งก็จะเป็นตัวเลขค่าเฉลี่ยบวกลบค่าตัวเลขช่วงหนึ่ง

สถิติกลุ่ม hypothesis testing เป็นการใช้วิธีการทางสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร dependent กับ independent (independent variable หรือตัวแปรต้นเป็นตัวที่เราคิดว่าเป็นเหตุที่ทำให้มีผลต่อ dependent variable หรือตัวแปรตาม เช่น เพศมีผลต่อความยาวของประโยคที่พูด) สถิติกลุ่มนี้ยังแยกออกเป็น parametric testing กับ non-parametric testing

hypothesis testing จะมี null hypothesis ที่ตรงข้ามกับสิ่งที่เราคิด เราทดสอบเพื่อจะ reject null hypothesis นี้เพื่อที่จะได้ยอมรับ alternative hypothesis ซึ่งเป็นสิ่งที่เราคาดว่าจะจะเป็น คือโดยปกติ เราคาดว่าจะมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เราต้องการ

ศึกษาอยู่ แต่เราจะตั้ง null hypothesis ว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าวเพื่อที่จะปฏิเสธ null hypothesis นั้น เหตุที่ทางสถิติเราจะตั้งสมมติฐานแบบนี้ ก็เพราะการตั้งสมมติฐานแบบ null hypothesis จะพิสูจน์ว่าไม่จริงได้ง่ายกว่า เช่น สมมติว่าเราตั้งสมมติฐานว่ามีหนูอยู่ในบ้าน การที่เราเดินเข้าไปดูในบ้านหลายๆ ครั้งก็ยังไม่พบหนูในบ้านก็ยังไม่เป็นเหตุเพียงพอที่จะปฏิเสธสมมติฐานนี้ได้ เพราะจริงๆ หนูอาจจะออกมาในเวลาที่เราหลับหรือไม่ได้เฝ้ามอง แต่ถ้าเราตั้งสมมติฐานว่าไม่มีหนูอยู่ในบ้าน เราสามารถปฏิเสธสมมติฐานนี้ได้ทันทีที่เราพบเห็นหนูสักตัวหนึ่ง ดังนั้นการตั้งสมมติฐานแบบที่สองจึงเหมาะสมกว่า สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นหลักการสำคัญที่ Crawley (2005: Kindle Locations 305-306) กล่าวไว้ “absence of evidence is not evidence of absence”

อย่างไรก็ตาม การทดสอบสมมติฐานนี้เป็นการสรุปจากกลุ่มตัวอย่างที่เราสังเกตเท่านั้น จึงเป็นไปได้ว่าอาจมีความผิดพลาดได้ ซึ่งความผิดพลาดเป็นได้สองลักษณะ ลักษณะแรกคือเราปฏิเสธสมมติฐานโดยที่สมมติฐานนั้นเป็นจริง ทางสถิติจะเรียกว่าเป็น Type I error อีกลักษณะหนึ่งคือเราควรจะปฏิเสธสมมติฐานนั้นแต่เราไม่ได้ทำ ทางสถิติเรียกว่าเป็น Type II error ในเวลาที่เราทดสอบ null hypothesis นี้เราจะดูค่าความน่าจะเป็นเพื่อบอกถึงความมั่นใจในการปฏิเสธสมมติฐานด้วย โดยทั่วไปจะใช้ค่าความน่าจะเป็นน้อยกว่า 0.05 ซึ่งบ่งบอกความมั่นใจได้อย่างน้อย 95% ที่จะปฏิเสธสมมติฐานนั้น

เนื่องจากสถิติที่เราจะใช้นั้นมีหลากหลาย การจะเลือกใช้สถิติตัวไหนนั้นขึ้นกับชนิดของข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในทางสถิติแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ nominal, ordinal, interval, ratio

- nominal คือ ข้อมูลที่สามารถจัดเป็นกลุ่มหรือ categorize ได้ว่าเป็นอะไร เช่น คำตอบว่า Yes - No nominal เป็นข้อมูลที่แยกประเภทต่างๆชัดเจน เช่น เพศ
- ordinal เป็นข้อมูลที่มีการเรียงลำดับจากน้อยไปมาก แต่ตัวเลขไม่ได้มีค่าที่แท้จริงอยู่ เช่น scale 1-5 อาจใช้เป็น 0-4 ก็ได้ ช่วงห่างระหว่าง 1-2, กับ 2-3 ไม่ได้มีนัยยะว่ามีความแตกต่างเท่ากัน
- interval มีลักษณะของการเป็น scale ที่แต่ละช่วงห่างมีความหมายเท่าๆกัน เพียงแต่ว่าค่า ตัวเลขที่เป็นศูนย์ไม่ได้มีความหมายเป็นศูนย์แบบสมบูรณ์ (absolute zero) ตัวอย่างเช่น scale การวัดอุณหภูมิ ตัวเลข 30 องศาไม่ได้มีความหมายว่าร้อนเป็นสองเท่าของ 15 องศา
- ratio คือค่า scale ของตัวเลขที่มีค่าศูนย์แบบสมบูรณ์ ตัวอย่างเช่น scale ของการวัดอุณหภูมิที่มีหน่วยเป็น kelvin คะแนนสอบของนักเรียน เป็นต้น

แม้ว่าในหนังสือสถิติโดยทั่วไปจะแยกข้อมูลออกเป็นสี่ประเภทนี้ แต่ในการพิจารณา เราจะมองข้อมูล 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เป็นเหมือนป้าย label (nominal, ordinal) ซึ่งสถิติที่ใช้กับข้อมูลกลุ่มนี้เรียกว่า non-parametric test เช่น chi-square, Mann-Whitney U-test, Wilcoxon ranked test กับกลุ่มที่เป็นเหมือนตัวเลขวัด numeric (interval, ratio) => ซึ่งสถิติที่ใช้กับข้อมูลกลุ่มนี้เรียกว่า parametric test เช่น t-test, z test, anova

โดยทั่วไปแล้ว การใช้สถิตินั้นเป็นวิธีการใช้เครื่องมือเพื่อช่วยยืนยันความคิดหรือสมมติฐานบางอย่างที่เราคาดไว้ เช่น เรามองเห็นหรือคาดว่าน่าจะมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ซึ่งความสัมพันธ์นั้นมีคำอธิบายในเชิงหลักการหรือแนวคิดทฤษฎีบางอย่างได้ เราจึงได้ใช้วิธีการทางสถิติที่เหมาะสมกับข้อมูลที่ศึกษาเพื่อช่วยยืนยันความสัมพันธ์ที่มีอยู่นั้นจากข้อมูลที่เก็บมาศึกษา สถิติจึงมักใช้เป็นเครื่องมือเพื่อช่วยยืนยันถึงการมีอยู่ของความสัมพันธ์บางอย่างที่เราสามารถให้คำอธิบายได้ เราไม่ควรใช้วิธีการทางสถิติจับดูความสัมพันธ์ใดใด แล้วเมื่อเห็นว่าได้ค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติแล้วก็มาสรุปว่าตัวแปรเหล่านั้นมีความสัมพันธ์ต่อกัน โดยที่ไม่มีเหตุผลหรือคำอธิบายที่ดีพอว่าทำไมจึงมีความสัมพันธ์กัน เช่น สมมติว่าเราเก็บข้อมูลความสูงของคนกับความนิยมในการใส่เสื้อสีต่างๆ มาคำนวณด้วยวิธีการทางสถิติบางอย่างแล้วพบว่ามีความสัมพันธ์ต่อกัน ก็ไม่ได้หมายความว่า การใส่เสื้อสีต่างๆ จะมีผลต่อความสูงของคน เพราะไม่มีเหตุผลอะไรที่จะนำมาใช้อธิบายความสัมพันธ์นี้ได้ เป็นต้น

การใช้ โปรแกรม R

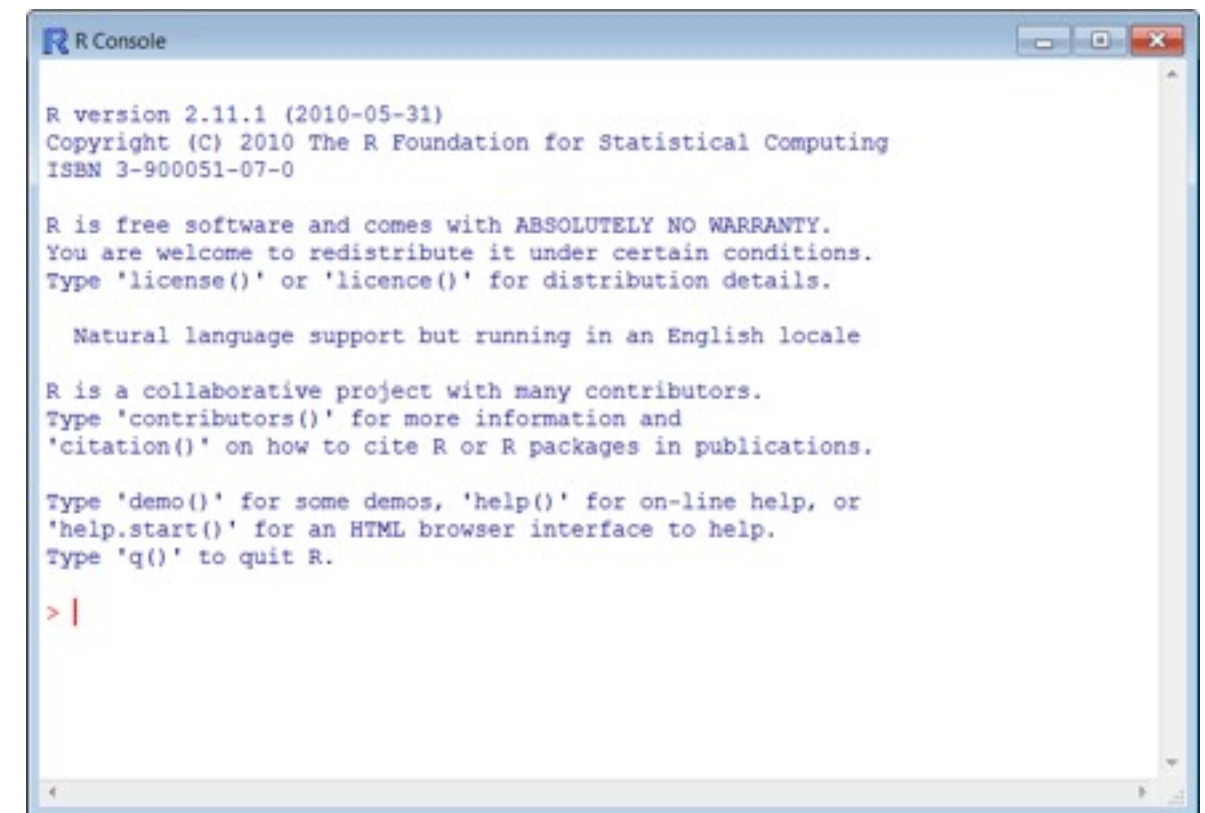
การใช้โปรแกรม R

R เป็นภาษาคอมพิวเตอร์ภาษาหนึ่งที่เป็นที่นิยมในการใช้คำนวณทางสถิติ เพราะเป็นโปรแกรมที่ใช้ได้ฟรีบนเครื่องคอมพิวเตอร์แบบต่างๆ ไม่ว่าจะใช้บน Windows, Mac OS, หรือ Linux ภาษา R พัฒนามาจากภาษา S ซึ่งพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในงานสถิติและต่อมากลายเป็น S+ แต่ซอฟต์แวร์นี้มีราคาสูงเกินที่จะซื้อมาใช้ได้ในสถาบันการศึกษา ภายหลังนักสถิติสองคนคือ Ross Ihaka and Robert Gentleman จึงได้ช่วยกันเขียนซอฟต์แวร์ตามแบบ S+ แต่ดึงมาบางส่วนเพื่อให้เพียงพอสำหรับการสอนสถิติและตั้งชื่อว่า R มีนัยยะว่ามาก่อน S โปรแกรม R มีการเผยแพร่แบบ General Public License ในปี 1995 โปรแกรม R จึงเป็น open source ที่พัฒนามาจาก S+ (ดู Crawley 2005) R เป็นที่นิยมใช้กันในวงวิชาการเพื่อคำนวณด้านสถิติ เพราะมี built-in function ที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณทางสถิติมาก และมีความสามารถแสดงผลทางด้านกราฟฟิก แม้โปรแกรม R ดูเหมือนไม่มี interface ให้ใช้ง่ายๆ แบบ SPSS ต้องสั่งงานผ่าน command line แต่หากได้รู้จักและคุ้นเคยกับ R แล้ว จะเห็นว่า R มีประสิทธิภาพและทำงานได้เร็วกว่า และทำได้มากกว่าการคำนวณสถิติ และที่สำคัญเป็นโปรแกรมฟรี จึงเป็นที่นิยมใช้ของนักวิชาการจำนวนมาก นอกจากนี้ ในงานทางด้าน data sciences ซึ่งเป็นที่สนใจอย่างมากในปัจจุบัน R ยังเป็นภาษาที่นิยมใช้กันในงานด้านนี้พอกับภาษา Python เพราะ R มีฟังก์ชันทางสถิติที่ใช้ช่วยในการประมวลผลข้อมูลมหาศาล (big data) ได้โดยง่าย แต่ในบทนี้จะ

กล่าวถึงการใช้งานโปรแกรม R เพื่อคำนวณสถิติพื้นฐานสำหรับงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์

การติดตั้งโปรแกรม R

โปรแกรม R สามารถดาวน์โหลดได้ฟรีจาก <http://cran.r-project.org> แล้วเลือกว่าจะใช้บนเครื่องอะไร เมื่อติดตั้งเสร็จเรียกโปรแกรม R ขึ้นมาจะเห็นเป็น console ของมันเอง มีเครื่องหมาย > แสดงว่าพร้อมจะรับคำสั่ง

ให้ทดลองพิมพ์คำสั่งต่างๆ หลัง > R จะประมวลผลแล้วแสดงผลออกมาให้ เช่น > 3+2 จะตอบมาว่า [1] 5 เราสามารถเก็บ

ค่าที่ได้ไว้ในตัวแปรแบบที่ใช้ในภาษาคอมพิวเตอร์ได้ เช่น $x = 2+3$ เป็นการสร้างตัวแปร x ซึ่งจะมีค่าเป็น 5 หรือ $x = x + 1$ จะสั่งให้เพิ่มค่าใน x อีกหนึ่ง บางคนจะนิยมใช้เครื่องหมาย $<-$ แทน = โดยมีความหมายเดียวกัน เช่น $x <- x+1$ ก็หมายถึงให้เพิ่มค่าใน x อีก 1 แล้วเก็บไว้ที่เดิมคือ x

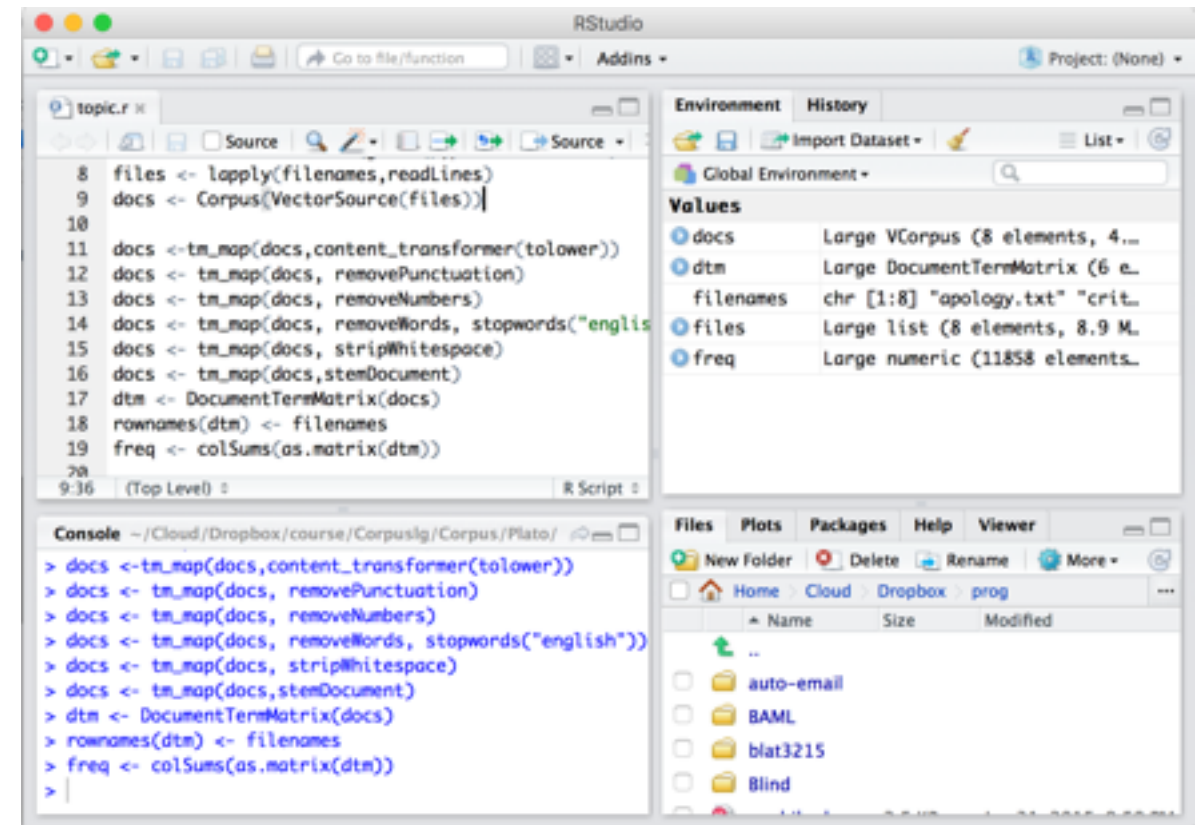
ตัวแปรที่ใช้ใน R ตัวพิมพ์ใหญ่เล็กถือว่ามีความแตกต่างกัน เมื่อต้องการเลิกใช้โปรแกรม R ใช้คำสั่ง `>q()` หรือ `>quit()` ก่อนจะปิดโปรแกรมเราสามารถเลือก save workspace เพื่อโหลดข้อมูลทั้งหมดที่ทำค้างไว้กลับมาทำงานต่อได้ หากมีข้อสงสัยการใช้งานคำสั่งใดให้พิมพ์ `>help(...)` เช่น `>help("getwd")`

`>getwd()` ดูว่า working directory ณ ปัจจุบันคืออะไร

`>setwd("c:/temp/RFiles")` ใช้กำหนด working directory ให้อยู่ที่ c:/temp/RFiles working directory คือที่ที่โปรแกรมจะถือว่าเป็นที่ติดตั้งที่จะอ่านหรือเขียนไฟล์ใดใด

การติดตั้ง R studio

การใช้งาน R ผ่าน R console เป็นการสั่งงานผ่านทาง command line ซึ่งหลายคนอาจไม่คุ้นเคย หากต้องการใช้งาน R ในลักษณะที่มีหน้าจอต่างๆ ให้พร้อมสำหรับการแก้ไขชุดคำสั่งต่างๆ หน้าจอแสดงผล หน้าจอแสดงตัวแปรต่างๆ ฯลฯ ก็สามารถติดตั้ง R studio เพิ่มเติมได้ ให้ไปที่เว็บ rstudio.com แล้วดาวน์โหลดโปรแกรม R studio desktop ที่เป็น open source edition มาติดตั้ง

การใช้ Rstudio จะช่วยอำนวยความสะดวกในเวลาที่เราต้องใช้ชุดคำสั่งเดิมหลายๆครั้ง เราสามารถนำชุดคำสั่งทั้งหมดเก็บเป็นไฟล์โปรแกรม R และเรียกมาใช้งานผ่าน R studio ได้ทีละหลายคำสั่งได้ ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาพิมพ์หรือเรียกคำสั่งใหม่ที่ละคำสั่ง

ประเภทข้อมูลใน R

ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ใน R คือ เวกเตอร์ ซึ่งเป็นข้อมูลมิติเดียว มีข้อมูลตัวเดียวหรือหลายตัวก็ได้ แต่จะเป็นเป็น object ประเภทเดียวกัน object แบบ atomic ที่มีใช้ใน R ได้แก่ character, numeric, integer, complex number, และ logical (True/False) vector เป็นการมองข้อมูลแบบมีลำดับ เช่น `c(1,3,4)` จะต่างจาก `c(3,4,1)`

เราสามารถป้อนข้อมูลเข้าโดยตรงเป็น **vector** ใน R ได้โดยพิมพ์ `c` และตามด้วยวงเล็บบอกลำดับข้อมูล (`c` ย่อมาจาก concatenate เป็นฟังก์ชันใน R ให้เอาข้อมูลมาต่อกันเป็น vector) ข้อมูลที่อยู่ใน vector ต้องเป็นข้อมูลแบบเดียวกัน เช่น เป็นตัวเลขทั้งหมดหรือไม่ก็ตัวอักษรทั้งหมด เช่น `>x = c(10, 5, 23, 18)` เป็นการสร้าง vector ที่มีค่า 4 ค่าตามลำดับคือ 10, 5, 23, 18 ไปเก็บไว้ที่ตัวแปร `x` เราสามารถอ้างถึงค่าแต่ละตัวใน vector โดยอ้างถึงลำดับที่ เช่น `x[2]` จะมีค่าเป็น 5 หากต้องการป้อนค่าเข้าไปทางคีย์บอร์ดให้ใช้คำสั่ง `scan()` เมื่อใช้คำสั่ง `x = scan()` แล้วพิมพ์ตัวเลขเข้าไป 20 ตัว โดยเว้นวรรคให้ตัวเลขแต่ละตัว เมื่อบรรทัดต่อไปเคาะ Enter เลย ก็จะหยุดรับข้อมูล แล้วรายงานว่ามีข้อมูลอ่านเข้าใน vector ที่ตั้งชื่อว่า `x` 20 ตัว

```
> x=scan()
1: 1 3 2 3 3 3 4 2 1 2 2 1 1 4 3 3 2 1 2 3
21:
Read 20 items
```

หากข้อมูลที่เราเข้าเป็นข้อมูลต่างประเภทกัน เช่น เป็นตัวเลขบ้าง เป็นข้อความบ้าง สามารถนำเข้าได้โดยใช้คำสั่ง **list** และอ้างถึงข้อมูลเฉพาะตำแหน่งที่ต้องการได้

```
> l <- list('male',34,'single',67.8)
> l[3]
[[1]]
[1] "single"
```

ข้อมูล vector และ list จึงเป็นข้อมูลแบบมิติเดียว ต่างกันที่ vector ไม่มีการปนกันของข้อมูลอยู่ภายใน ในขณะที่ข้อมูลที่เรานำมาใช้ในการคำนวณสถิติมีตัวแปรหลายๆตัว ข้อมูลจะมีลักษณะเป็นตาราง

โดยที่ข้อมูลแต่ละคอลัมน์แทนตัวแปรแต่ละตัวได้ ข้อมูลหลายมิตินี้เป็นข้อมูลแบบ matrix หรือไม่ก็ data frame จะเป็น matrix ถ้าข้อมูลทุกตัวในตารางนั้นต้องเป็น object ชนิดเดียวกัน ส่วน data frame เป็นตารางที่ข้อมูลที่อยู่ต่างคอลัมน์เป็นข้อมูลต่างชนิดกันได้ ความต่างของ matrix และ data frame จึงเหมือนความต่างระหว่าง vector กับ list เพียงแต่ว่า matrix และ data frame เป็นข้อมูลหลายมิติ

ข้อมูล data frame เป็นข้อมูลที่ใช้บ่อยในงานสถิติ R มอง data frame เป็น object หนึ่งที่มี row และ column เหมือนเป็น spreadsheet อันหนึ่ง หลักสำคัญก็คือ ค่าหรือ value ของตัวแปรเดียวกันจะต้องอยู่ใน column เดียวกัน รูปแรกแสดงการจัดข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เพราะจัดวาง response time ของสามกลุ่มแยกจากกันเป็นสามคอลัมน์ ในการจัด data frame ของข้อมูลนี้ จะต้องจัดแบบรูปสอง คือนำ response time ไว้ในคอลัมน์เดียวกันแล้วให้ค่ากลุ่มต่างๆ เป็นค่าในคอลัมน์ Treatment

Control	Pre-heated	Pre-chilled
6.1	6.3	7.1
5.9	6.2	8.2
5.8	5.8	7.3
5.4	6.3	6.9

Response	Treatment
6.1	Control
5.9	Control
5.8	Control
5.4	Control
6.3	Pre-heated
6.2	Pre-heated
5.8	Pre-heated
6.3	Pre-heated
7.1	Pre-chilled
8.2	Pre-chilled
7.3	Pre-chilled
6.9	Pre-chilled

รูปจาก Crawley, Michael J. (2005). Statistics: An Introduction using R

เราสามารถรวมข้อมูลหลายๆ vector เป็น dataframe ได้ โดยมองแต่ละ vector เป็นข้อมูลแต่ละคอลัมน์ เช่น ในตัวอย่างข้างล่างที่รวมเวกเตอร์ gend, age, pref เข้าด้วยกันด้วยคำสั่ง data.frame แล้วนำ vector ที่ต้องการมาประกอบกันโดยหนึ่ง vector จะแทนหนึ่งคอลัมน์ใน data frame ที่สร้างขึ้น

ข้อมูลใน data frame สามารถอ้างถึงโดยการเลือกระบุคอลัมน์ที่ต้องการได้ เช่น x\$age หมายถึงนำเฉพาะข้อมูลในคอลัมน์ age ของ data frame x มาใช้ หรืออ้างโดยใช้ x[['age']] แทนก็ได้ หากต้องการอ้างถึงข้อมูลแต่ละตัวดีอ้างผ่าน subscription ต่อ เช่น x\$gend[4] มีค่าเป็น 'male' ตามตัวอย่างข้อมูลข้างล่างนี้

```
> gend = c('male','female','female','male','female','female','male','male','female')
> age = c('8-15','16-35','36-50','16-35','16-35','36-50','36-50','36-50','8-15')
> pref = c('red','green','blue','yellow','red','blue','green','blue','red')
>
> x = data.frame(gend,age,pref)
> x
  gend age  pref
1 male 8-15  red
2 female 16-35 green
3 female 36-50  blue
4 male 16-35 yellow
5 female 16-35  red
6 female 36-50  blue
7 male 36-50  green
8 male 36-50  blue
9 female 8-15  red
>
```

การอ่านข้อมูลจากไฟล์

เพื่อความสะดวก เราสามารถเตรียมข้อมูลโดยพิมพ์เข้าไปใน Excel ก่อนได้ จากนั้น save ให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถนำเข้าในโปรแกรม R ได้ เช่น เก็บไฟล์แบบ tab delimited จากนั้นจึงอ่านข้อมูลเข้ามาเป็น data frame โดยใช้คำสั่ง read.table

```
>x1 <- read.table("c:/temp/data.txt")
```

ในกรณีที่ไฟล์ข้อมูลไม่ได้แยกข้อมูลด้วย tab แต่ใช้สัญลักษณ์อื่นแทน เช่น : ให้เติม option sep=":" ด้วย เช่น

```
>x1 <- read.table("c:/temp/data.txt", sep=":")
```

หากข้อมูลที่เตรียมไว้มี ข้อมูลบรรทัดแรกเป็น header ที่บอกชื่อตัวแปรแต่ละคอลัมน์ เวลาอ่านข้อมูลเข้าไปใน data frame ก็ต้องใส่ option header=TRUE ด้วย หรือหากเก็บข้อมูลเป็นแบบ csv ก็ให้ใช้คำสั่ง read.csv แทน

คำสั่ง `read.table` หรือ `read.csv` จึงเหมาะกับการอ่านข้อมูลที่จับเก็บเป็นตารางอยู่แล้ว เมื่ออ่านเข้ามาก็จะเป็น data frame ที่แต่ละคอลัมน์คือข้อมูลของตัวแปรเดียวกัน เช่น เพศ คะแนน อายุ ส่วนข้อมูลแต่ละแถวจะเป็นข้อมูลรายการแต่ละรายการ

กรณีที่ข้อมูลเป็นไฟล์ข้อความหรือ text สามารถใช้คำสั่ง `readLines` เพื่ออ่านข้อความเข้ามาทีละย่อหน้าเข้ามาเป็น string ข้อมูลทั้งหมดจะเป็น vector ของ string แต่ละตัวคือหนึ่งย่อหน้า `encoding` เป็น option สำหรับระบุ character encoding ของไฟล์นั้น

```
>text <- readLines("c:/temp/DH.txt",encoding="UTF-8")
```

`text[i]` จะเป็นข้อความย่อหน้าที่ `i` นอกจากคำสั่ง `readLines` ยังมีคำสั่ง `scan` อ่านข้อมูลจากไฟล์

```
>text <- scan(file="c:/temp/ DH1.txt", what="character",  
sep="\n")
```

อ่านข้อมูลลักษณะเดียวกัน ดู `\n` หรือการขึ้นย่อหน้าใหม่เป็นตัวแยกข้อมูล อ่านข้อมูลตัวอักษรไปเก็บทีละย่อหน้า ผลที่อาจต่างจาก `readLines` คือ กรณีที่ย่อนำนั้นไม่มีข้อความอะไร คือมีการกด Enter มากกว่าหนึ่งหน คำสั่งหลังจะไม่อ่าน NULL เข้ามา

กรณีที่ต้องการอ่านข้อมูลเข้ามาทีละประโยค ก็สามารถใช้คำสั่งเดิม แต่ให้ `sep="."` แทน สิ่งที่ได้คือเวกเตอร์ของประโยคที่ระบุด้วย full stop ทั้งหมดในไฟล์นั้น แต่ถ้าต้องการอ่านเข้ามาทีละคำ ก็ให้ละ option “sep” ออกไป

```
>text <- scan(file="c:/temp/ DH1.txt", what="character",  
sep=".")
```

```
>text <- scan(file="c:/temp/ DH1.txt", what="character")
```

ถ้าต้องการอ่านไฟล์มากหนึ่งไฟล์ ให้อ่านชื่อไฟล์ทั้งหมดออกมา ก่อน จากนั้นวนอ่านไฟล์ไปจนหมด `list.files` จะหาชื่อไฟล์ตามทีละรูปแบบใน pattern เก็บชื่อรายการไฟล์ `for` เป็นคำสั่งวนรอบจาก 1 ถึงจำนวนไฟล์ทั้งหมด แล้วเอาชื่อไฟล์แต่ละไฟล์มาอ่านข้อมูลไปเก็บไว้ที่ `list.data`

```
>list.files<-list.files(pattern=".csv$")  
>list.data<-list()  
>for (i in 1:length(list.files))  
{ list.data[[i]]<-read.csv(list.files[i]) }
```

ข้อมูลแต่ละไฟล์จะเก็บที่ `list.data[i]` ถ้าต้องการเข้าถึงข้อมูลแต่ละแถวในไฟล์นั้น สามารถเรียกผ่าน `list.data[[i]][j]` เช่น `list.data[[2]][5]` คือไฟล์ที่สองบรรทัดที่ห้า

นอกจากการสั่งวนรอบให้อ่านไฟล์ เราสามารถใช้อีกวิธีหนึ่งคือ `lapply` เป็นคำสั่งให้ `apply` ฟังก์ชันที่สร้างขึ้นกับ `list` ที่ให้ รูปแบบคำสั่งคือ `lapply(list, function(x) รายละเอียดที่ต้องการให้ทำ)` คำสั่งข้างล่างนี้จึงได้ผลเหมือนกับ `for loop` ข้างบน

```
list.data <- lapply(list.files, function(x) scan(file=x,  
what="character", sep="\n") )
```

การเลือกใช้ข้อมูลบางส่วน

เมื่อเรานำข้อมูลเข้าเป็น data frame และต้องการใช้ข้อมูลเฉพาะส่วน เช่น ใช้ แถวที่ข้อมูลเฉพาะตัวอย่างจากเพศชาย เราสามารถกำหนด subset เฉพาะที่ต้องการได้ โดยใช้คำสั่ง subset ในตัวอย่างข้างล่าง เป็นการนำข้อมูล csv จากไฟล์ Data-scoring.csv และพิมพ์ข้อมูล 20 รายการแรกออกมาดู จากนั้นดึงเฉพาะข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง โดยใช้คำสั่ง subset(data, Sex == 'หญิง') คือดึงรายการจาก Data เฉพาะแถวที่ในคอลัมน์ Sex มีค่าเป็น 'หญิง' เก็บในตัวแปรชื่อ data.sub1 จากนั้นพิมพ์ 10 รายการแรกออกมา ก็จะเห็นว่า data.sub1 เป็นอย่างที่ต้องการ (การใช้ข้อมูลเข้าภาษาไทย ให้เก็บไฟล์เข้ารหัสแบบ utf8)

```
> data = read.csv("/Users/macbook/Cloud/Dropbox/wrk/research_tech/Data-scoring.csv", header=TRUE, row.names=1)
> data[1:20,]
  Sex Age Edu ScoreExp ReadScore Read WriteScore Write ListenScore Listen SpeakScore Speak
1 หญิง 36-50 ปริญญาโท 52 47.33333 C2 45.83333 C1 47.66667 C2 48.00000 C2
2 ชาย 36-50 ปริญญาโท 46 45.20000 C1 47.55000 C2 45.00000 C1 44.00000 C1
3 ชาย 26-35 ปริญญาโท 45 43.80000 C1 44.60000 C1 45.33333 C1 45.50000 C1
4 หญิง 36-50 ปริญญาโท 39 46.66667 C2 41.45000 C1 39.16667 C1 30.83333 B2
5 หญิง 26-35 ปริญญาตรี 25 39.65000 C1 39.40000 C1 23.83333 B2 13.41667 B1
6 หญิง 36-50 ปริญญาโท 59 46.60000 C2 45.66667 C1 45.66667 C1 43.00000 C1
7 หญิง 36-50 ปริญญาตรี 2 5.15000 A1 0.00000 C1 6.16667 A2 0.00000 C1
8 หญิง 26-35 ปริญญาโท 42 43.58333 C1 40.66667 C1 43.00000 C1 6.00000 A2
9 หญิง 36-50 ปริญญาโท 56 48.00000 C2 48.00000 C2 46.33333 C2 45.83333 C1
10 ชาย 26-35 ปริญญาโท 43 44.25000 C1 46.00000 C2 45.16667 C1 46.75000 C2
11 ชาย 26-35 ปริญญาตรี 48 44.86667 C1 44.35000 C1 42.00000 C1 43.50000 C1
12 ชาย 26-35 ปริญญาตรี 48 44.86667 C1 44.35000 C1 42.00000 C1 43.50000 C1
13 หญิง 51-65 ปริญญาตรี 22 20.85000 B1 12.93333 A2 19.33333 B1 15.75000 B1
14 หญิง 26-35 ปริญญาตรี 16 40.33333 C1 15.00000 B1 11.00000 A2 11.75000 A2
15 หญิง 36-50 ปริญญาตรี 41 44.08333 C1 30.86667 B2 41.00000 C1 19.66667 B1
16 หญิง 36-50 ปริญญาโท 45 45.66667 C1 43.70000 C1 41.83333 C1 29.33333 B2
17 หญิง 36-50 ปริญญาตรี 16 45.33333 C1 48.00000 C2 16.16667 B1 39.25000 C1
18 ชาย 36-50 ปริญญาเอก 63 48.00000 C2 48.00000 C2 48.00000 C2 48.00000 C2
19 หญิง 36-50 ปริญญาโท 35 46.60000 C2 48.00000 C2 44.33333 C1 47.00000 C2
20 หญิง 36-50 ปริญญาโท 28 43.60000 C1 41.20000 C1 29.83333 B2 15.75000 B1
```

```
> data.sub1 <- subset(data, Sex == 'หญิง')
> data.sub1[1:10,]
  Sex Age Edu ScoreExp ReadScore Read WriteScore Write ListenScore Listen SpeakScore Speak
1 หญิง 36-50 ปริญญาโท 52 47.33333 C2 45.83333 C1 47.66667 C2 48.00000 C2
4 หญิง 36-50 ปริญญาโท 39 46.66667 C2 41.45000 C1 39.16667 C1 30.83333 B2
5 หญิง 26-35 ปริญญาตรี 25 39.65000 C1 39.40000 C1 23.83333 B2 13.41667 B1
6 หญิง 36-50 ปริญญาโท 59 46.60000 C2 45.66667 C1 45.66667 C1 43.00000 C1
7 หญิง 36-50 ปริญญาตรี 2 5.15000 A1 0.00000 C1 6.16667 A2 0.00000 C1
8 หญิง 26-35 ปริญญาโท 42 43.58333 C1 40.66667 C1 43.00000 C1 6.00000 A2
9 หญิง 36-50 ปริญญาโท 56 48.00000 C2 48.00000 C2 46.33333 C2 45.83333 C1
13 หญิง 51-65 ปริญญาตรี 22 20.85000 B1 12.93333 A2 19.33333 B1 15.75000 B1
14 หญิง 26-35 ปริญญาตรี 16 40.33333 C1 15.00000 B1 11.00000 A2 11.75000 A2
15 หญิง 36-50 ปริญญาตรี 41 44.08333 C1 30.86667 B2 41.00000 C1 19.66667 B1
```

การคำนวณสถิติพื้นฐาน

โปรแกรม R มีฟังก์ชันพื้นฐานสำหรับคำนวณสถิติ ดังนี้

- mean(x) หาค่าเฉลี่ยในข้อมูลที่เก็บไว้ใน vector x
- median(x) หาค่า median ในข้อมูลที่เก็บไว้ใน vector x
- sd(x) หาค่า SD ในข้อมูลที่เก็บไว้ใน vector x
- var(x) หาค่า variance ในข้อมูลที่เก็บไว้ใน vector x

ตัวอย่างเช่น

```
> x=c(1,2,4,3,5,9,12,11,10,7)
> mean(x)
[1] 6.4
> median(x)
[1] 6
> sd(x)
[1] 3.949684
> var(x)
[1] 15.6
```

ใน R ไม่มี function mode แต่เราสามารถใช้คำสั่ง which.max ได้ เช่น >which.max(table(x)) คือแปลงข้อมูลเป็นตารางและนับความถี่ของแต่ละหมวด หาดัชนีที่มีค่าสูงสุดออกมา


```

> x=c(1,2,1,2,3,2,1,4,5,2,3,4,5,2)
> table(x)
x
1 2 3 4 5
3 5 2 2 2
> which.max(table(x))
2
2
>

```

คำสั่ง summary ใช้กับ vector เพื่อแสดงค่าสรุปข้อมูลซึ่งจะเห็นค่า min, max, median, mean, 1st quarter, และ 3rd quarter

```

> summary(x)
   Min. 1st Qu.  Median    Mean 3rd Qu.    Max.
 1.000   2.000   2.000   2.643   3.750   5.000

```

หากต้องการดูข้อมูลในรูป box graph ให้ใช้คำสั่ง boxplot บางครั้งเรียกว่า “hinge plot” หรือ “box and whiskers plot” ซึ่งจะแสดงกล่องบอก 1st Quartile, Median, และ 3rd Quartile (เส้นหนาคือ median) และมีเส้น whisker บนล่าง ที่บอกขอบเขตบนล่างที่ข้อมูลยังเกาะกลุ่มอยู่ ตัวอย่างเช่น

```

> data =
read.csv("/Users/macbook/data/survey-scoring.csv",header=
TRUE,row.names=1)

```

อ่านข้อมูลตอบแบบสอบถามจากไฟล์ csv โดยมี header row

```

> data.ba = subset(data,Edu == 'ปริญญาตรี')

```

เลือกเฉพาะข้อมูลส่วนที่คนตอบระบุว่าเป็น ปริญญาตรี

```

> summary(data.ba$ReadScore)

```

```

Min. 1st Qu.  Median    Mean 3rd Qu.    Max.
 1.00  35.94  42.42  38.35  45.28  48.00

```

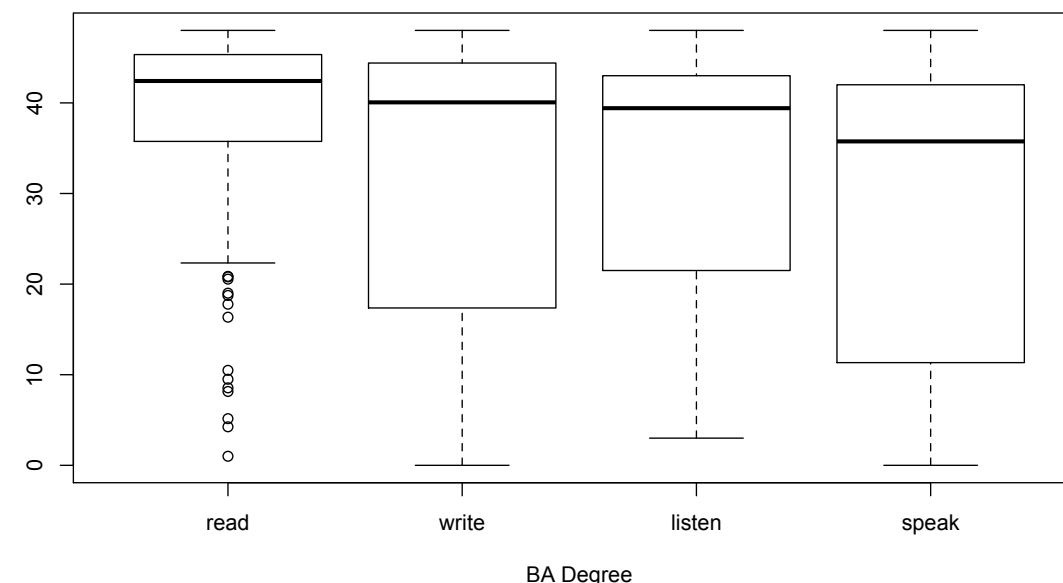
แสดงผลสรุปข้อมูลคะแนนส่วนการเขียนของคนจบปริญญาตรี

```

> boxplot(data.ba$ReadScore,data.ba$WriteScore,data.ba$ListenScore,data.ba$SpeakScore,
names=c('read','write','listen','speak'),xlab='BA Degree')

```

สั่งสร้าง boxplot ข้อมูลคะแนนอ่าน เขียน ฟัง พูด ของคนจบปริญญาตรี names ใช้กำหนดชื่อข้อมูลที่ให้แสดง xlab คือ label หรือป้ายข้อความในแกนนอน เช่นขีดบนล่าง คือ ค่า max และ min ทั้งนี้ไม่รวมส่วนที่ถูกมองว่าเป็น outlier ที่แสดงเป็นจุดวงกลม เส้นขีดหนากลางคือ ค่า median ส่วนด้านบนกล่องและด้านล่างกล่องคือข้อมูลที่ตำแหน่ง 3/4 และ 1/4 ตามลำดับ

การสุ่มข้อมูล

เราสามารถสุ่มข้อมูลจากเวกเตอร์ได้ด้วยคำสั่ง `sample()` ในตัวอย่างข้างล่างนี้ เป็นการสั่งให้สุ่มข้อมูลมาสามตัวจากเวกเตอร์ `x` ที่พิมพ์ข้อมูลเข้าไปเอง 16 ตัว หากไม่ระบุจำนวนจะหมายถึงให้สุ่มมาจนกว่าจะหมด เช่น `sample(x)` จะได้ข้อมูลทั้งหมดออกมาแบบสุ่ม `sample(x,3)` ครั้งที่สองจะเห็นว่าได้ข้อมูลคนละตัวกับครั้งแรก

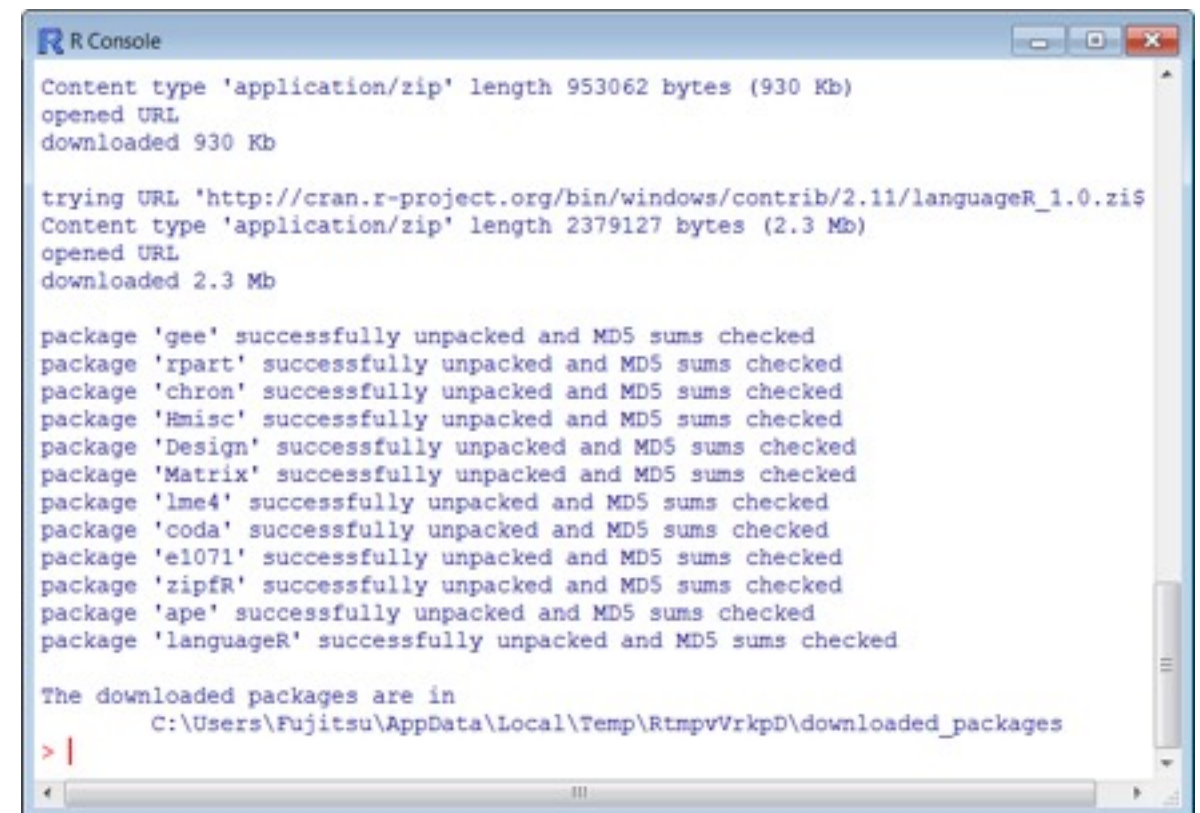
```
> x = scan()
1: 1 3 5 2 7 9 23 12 34 76 45 34 23 12 34 55
17:
Read 16 items
> x
[1] 1 3 5 2 7 9 23 12 34 76 45 34 23 12 34 55
> sample(x, 3)
[1] 76 34 34
> sample(x)
[1] 7 2 76 55 12 23 12 9 5 1 3 34 23 34 34 45
> sample(x,3)
[1] 7 3 9
```

การติดตั้ง package

เราสามารถติดตั้ง package เพิ่มเติมในโปรแกรม R ได้ โดยที่ package เป็นชุดคำสั่งหรือฟังก์ชันต่างๆ ที่มีผู้เขียนเพิ่มเติมและต้องการแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ด้วย สามารถเข้าไปดูที่ <http://cran.r-project.org/web/views/> หรือค้นหา package ด้วยคำค้นที่ต้องการใน <http://rseek.org/> ในหนังสือ Analyzing Linguistic Data (Baayan 2008) ผู้เขียนได้สร้าง package ที่ชื่อ `languageR` สำหรับใช้ประกอบการอธิบายในหนังสือ เราสามารถติดตั้ง package ของหนังสือเล่มนี้โดยพิมพ์คำสั่ง `install.packages` ตามตัวอย่าง

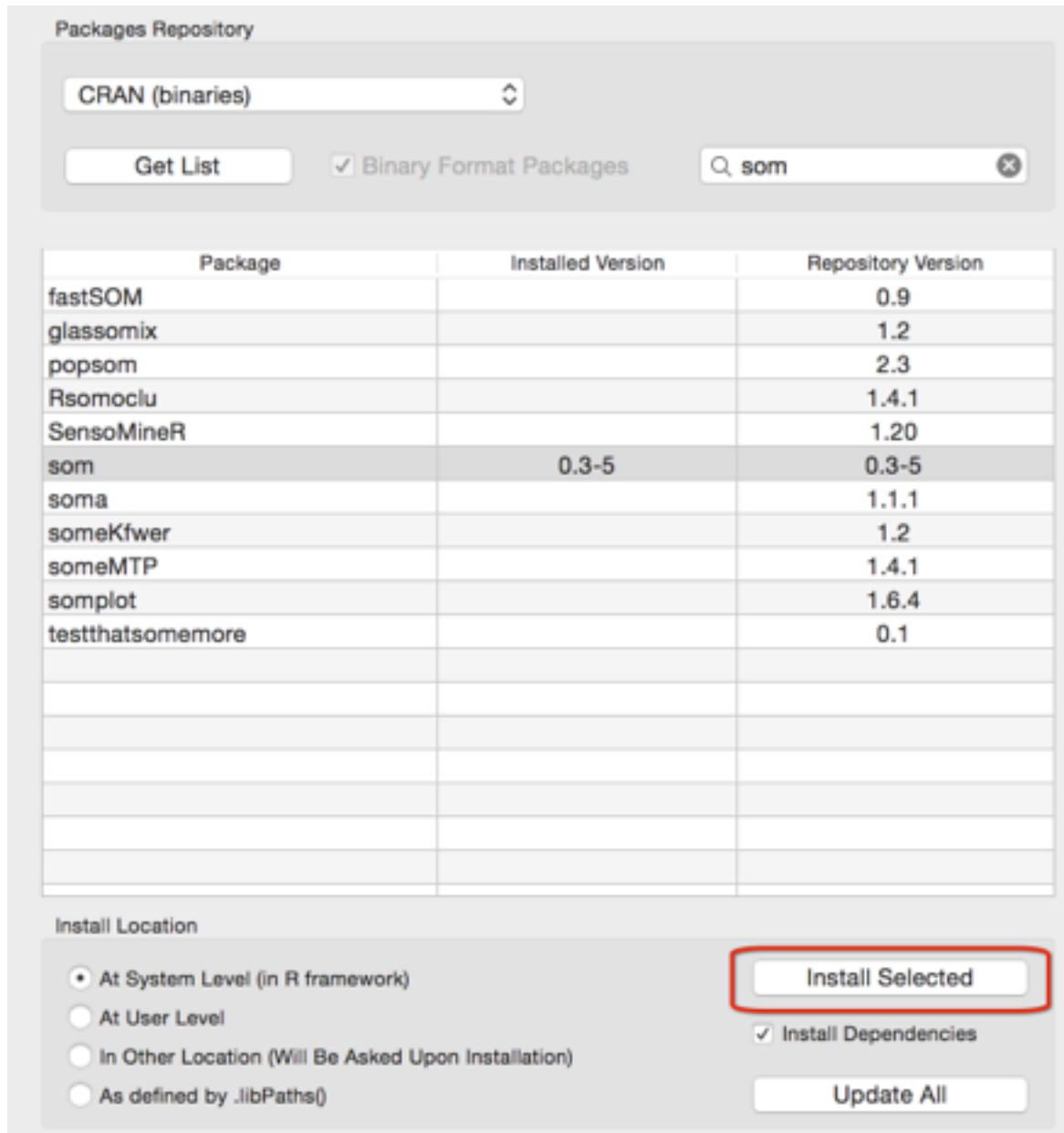
- `install.packages(c("rpart", "chron", "Hmisc", "Design", "Matrix", "lme4", "coda", "e1071", "zipfR", "ape", "languageR"), repos = "http://cran.r-project.org")`

โปรแกรมจะเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตไปที่ `cran.r-project.org` เพื่อดาวน์โหลด package ต่างๆที่ระบุ เมื่อเสร็จสิ้นจะเห็นรายงานผล พร้อมทั้งบอกว่า package นั้นดาวน์โหลดมาไว้ที่ folder ไหน ส่วนตัว package ต่างๆที่ติดตั้งนั้น จะอยู่ที่ folder `c:\Program Files\R\R-2.11.1\library`

อีกวิธีการหนึ่งคือการ install package ที่มีใน CRAN ผ่านเมนูของโปรแกรม R ให้เรียก “Package & Data” - “package Installer”

แล้วค้นชื่อ package ที่ต้องการ เมื่อพบ package นั้นก็เลือก package ที่ต้องการ และกด “Install Selected”

The screenshot shows the 'Packages Repository' window in R. The 'CRAN (binaries)' repository is selected. A search for 'som' has been performed, and a table of results is displayed. The 'som' package is highlighted in the table. The 'Install Selected' button is circled in red.

Package	Installed Version	Repository Version
fastSOM		0.9
glassomix		1.2
popsom		2.3
Rsomoclu		1.4.1
SensoMineR		1.20
som	0.3-5	0.3-5
soma		1.1.1
someKfwer		1.2
someMTP		1.4.1
somplot		1.6.4
testthatsomemore		0.1

Install Location:

- ☒ At System Level (in R framework)
- ☐ At User Level
- ☐ In Other Location (Will Be Asked Upon Installation)
- ☐ As defined by .libPaths()

Install Selected (highlighted)

☒ Install Dependencies

Update All

เมื่อติดตั้ง package LanguageR เรียบร้อยแล้ว เราสามารถ load package โดยคำสั่ง `library(languageR)` โดยที่ `languageR` คือชื่อของ package ที่ต้องการโหลด

```
> library(languageR)
Loading required package: lattice
Loading required package: zipfR
Loading required package: Matrix

Attaching package: 'Matrix'

The following object(s) are masked from 'package:base':

    det

Loading required package: lme4

Attaching package: 'lme4'

The following object(s) are masked from 'package:stats':

    AIC

> |
```

หลังจากติดตั้ง package languageR แล้วโหลดเข้ามาแล้ว จะมี ข้อมูลตัวอย่างส่วนหนึ่ง load เข้าไป เช่น ข้อมูล dative alternation in English ของ Bresnan et al. (2007) เมื่อสั่งให้แจง รายการ verb ในข้อมูลออกมา 10 รายการ

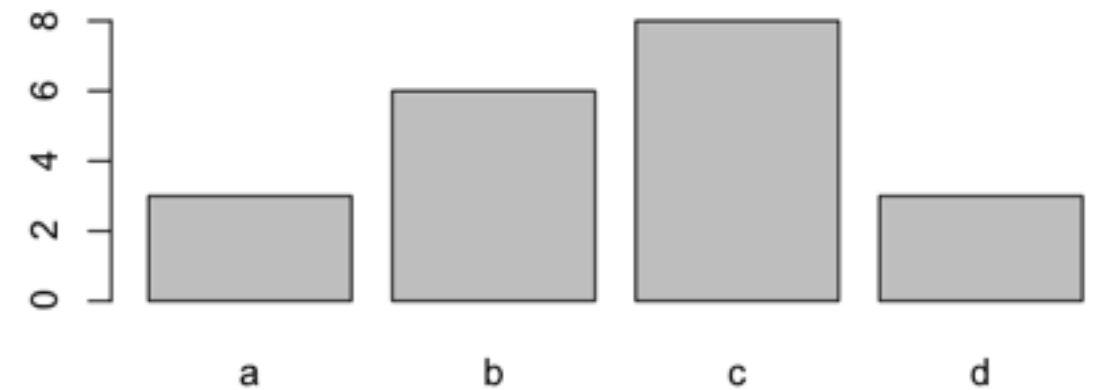
```
> head(verbs, n=10)
  RealizationOfRec Verb AnimacyOfRec AnimacyOfTheme LengthOfTheme
1              NP feed      animate      inanimate      2.6390573
2              NP give      animate      inanimate      1.0986123
3              NP give      animate      inanimate      2.5649494
4              NP give      animate      inanimate      1.6094379
5              NP offer     animate      inanimate      1.0986123
6              NP give      animate      inanimate      1.3862944
7              NP pay       animate      inanimate      1.3862944
8              NP bring     animate      inanimate      0.0000000
9              NP teach     animate      inanimate      2.3978953
10             NP give      animate      inanimate      0.6931472
```

คอลัมน์แรกบอกว่า ผู้รับ (recipient) อยู่ในรูปอะไร เป็น NP (Mary gave John a book) หรือ PP (Mary gave a book to John) คอลัมน์สุดท้ายบอกความยาวประโยคเป็นเลข log ฐาน e $\log(14) = 2.639$ ประโยคแรกจึงมีความยาว 14 คำ

การแสดงผลด้วยกราฟ

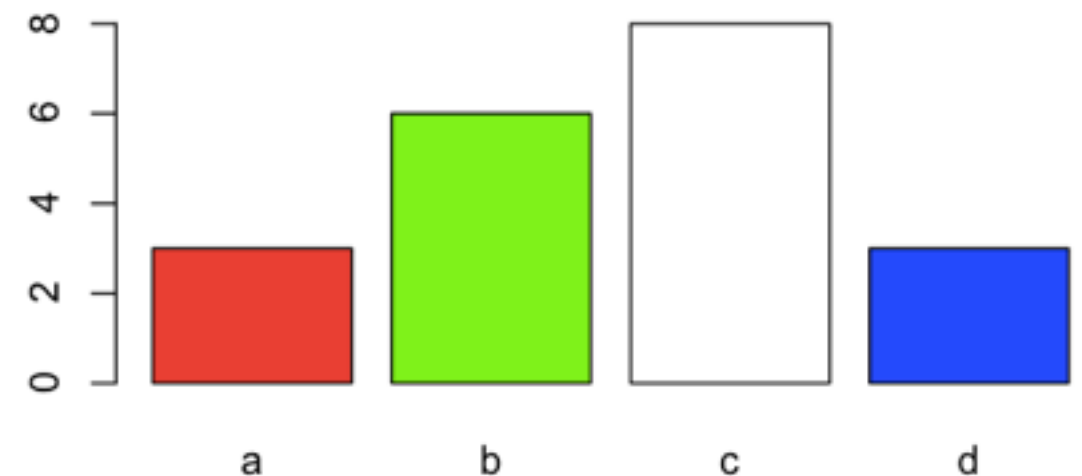
เราสามารถสร้างกราฟแท่งโดยแจกแจงจำนวนข้อมูลที่มีในแต่ละกลุ่มได้ เช่น สมมติเราป้อนข้อมูลเกรด a,b,c,d ของนักเรียนจำนวน 20 คนเก็บไว้ในตัวแปร x ผ่านทางแป้นพิมพ์ด้วยคำสั่ง `>x = scan(what="character")` จากนั้นใช้คำสั่ง `>barplot(table(x))` โปรแกรมจะแสดงกราฟแท่งของข้อมูลที่จัดลงตาราง a,b,c,d ให้เราได้

```
> x=scan(what="character")
1: a b b c a b c c c d
11: a d d c c b b b c c
21:
Read 20 items
> barplot(table(x))
```


หากต้องการแสดงสีที่ต่างกัน สามารถเติม option `col=c("red", "green", "white", "blue")` ดังนี้

```
>barplot(table(x), col=c("red", "green", "white", "blue"))
```


นอกจากคำสั่ง `barplot` เราสามารถใช้คำสั่ง `plot` สำหรับวาดกราฟแสดงจุดตำแหน่งที่มีค่าแกน x, แกน y ของข้อมูลที่มีสองตัวแปร `>plot(x,y)` โดยที่ x และ y เป็น vector ที่มีจำนวน element เท่ากัน

พร้อมทั้งระบุ ชื่อกราฟและชื่อแกน x,y ด้วยคำสั่ง

```
>plot( dataX, dataY, title="The title", xlab="X-axis label",  
ylab= "Y-axis label")
```

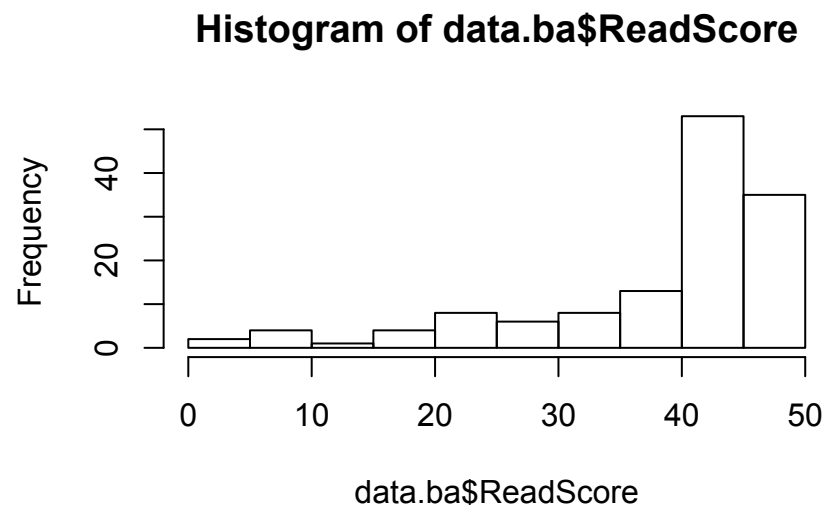
แต่หากต้องการแสดงเป็นกราฟเส้น ให้เติม option type="l"

หากต้องการแสดงเป็นกราฟวงกลม ให้ใช้

```
>pie(table(x), col=rainbow(length(table(x))))
```

คำสั่ง hist() ใช้สร้างภาพ histogram ของข้อมูล เช่น

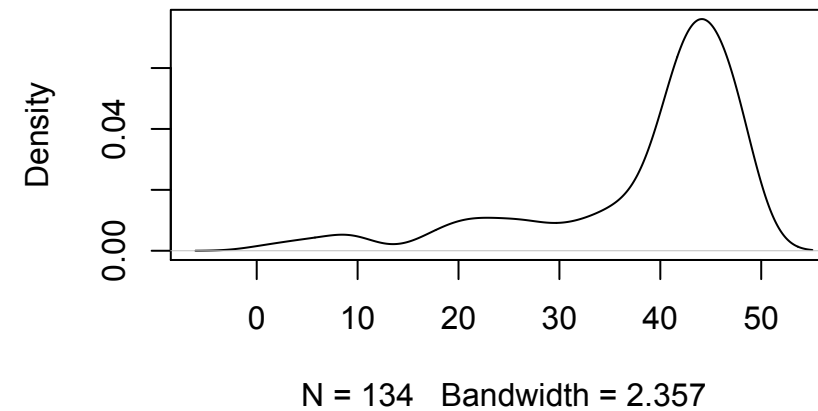
```
>hist(data.ba$ReadScore)
```


หากต้องการดูการกระจายเป็น curve มากกว่า histogram ให้ใช้
Kernal density plot

```
>plot(density(data.ba$ReadScore))
```

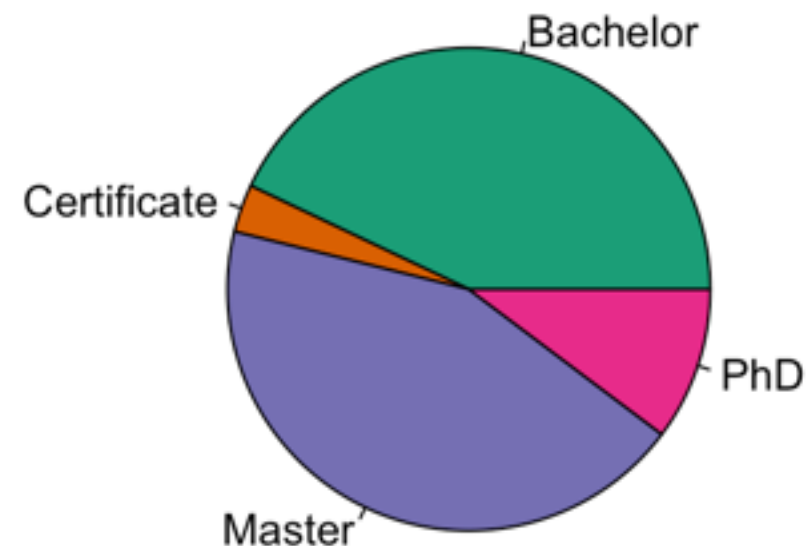
```
density.default(x = data.ba$ReadScore)
```


การสร้างกราฟวงกลม สามารถทำได้ด้วยคำสั่ง pie ซึ่งแสดง
เป็นสัดส่วนร้อยละของข้อมูลส่วนต่าง ๆ ดังตัวอย่างนี้ ข้อมูลรายการ
เฉพาะส่วนการศึกษา (คอลัมน์ชื่อ Edu) จะถูกนำมาแจกแจงตาราง
ความถี่

```
>group <- table(data$Edu)
```

```
>pie(group, col=brewer.pal(4,"Dark2"), radius=3)
```



```
>group
```

Bachelor	Certificate	Master	PhD
134	10	136	32

ข้อมูลที่เป็น table สามารถดูว่ามีหมวดอะไรบ้างด้วยคำสั่ง dimnames() และอ้างอิงแต่ละตัวได้ผ่าน subscription ของชื่อหมวดนั้น เช่น

```
>dimnames(group)
```

```
[[1]]
```

```
[1] "Bachelor" "Certificate" "Master" "PhD"
```

```
>group[['Master']]
```

```
[1] 136
```

library(RColorBrewer) เป็น package ที่ช่วยในการทำกราฟสีต่าง ๆ ได้ โดยระบุใน option col="....." แทนที่จะระบุสีพื้นอย่าง col=c("red","blue","green") ให้ใช้ col=brewer.pal(n, "set-name") โดยที่ n เป็นจำนวนสีที่ต้องการใช้แสดง set-name เป็นชื่อ set ที่จะได้ใช้ เช่น Set1, Set2, Set3, Pastel1, Pastel2, Dark2, Greens, Greys, Blues, BuGn, BuPu, GnBu, Oranges, OrRd, PuBu, PuBuGn, PuRd, Purples, RdPu, Reds, YlGn, YlGnBu, YlOrBr, YlOrRd เป็นต้น

ถ้าต้องการสร้างกราฟแท่งแบบซ้อนหรือแบบเรียงสำหรับข้อมูลหลายชุดเพื่อดูเปรียบเทียบ ก็สามารถทำได้โดยระบุชุดข้อมูลที่ต้องใช้ให้ครบ ตัวอย่างเช่น

```
>counts <- table(data$Speak, data$Edu)
```

```
> counts
```

ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

A1	4	23	6	1
----	---	----	---	---

A2	1	12	6	0
----	---	----	---	---

B1	1	18	7	1
----	---	----	---	---

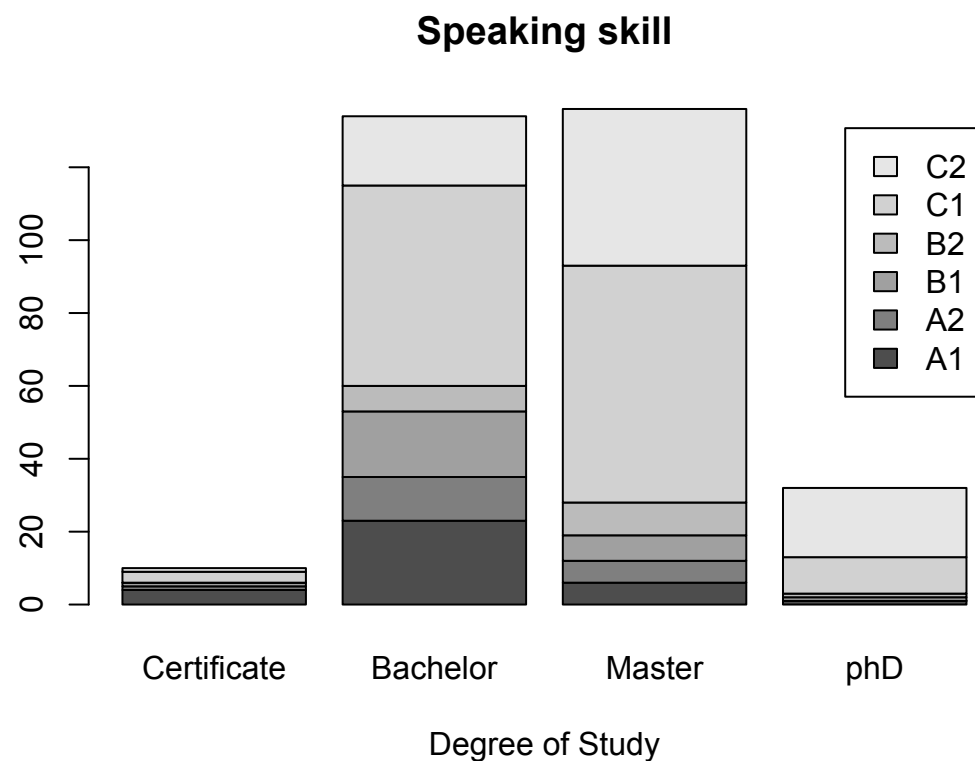
B2	0	7	9	1
----	---	---	---	---

C1	3	55	65	10
----	---	----	----	----

C2	1	19	43	19
----	---	----	----	----

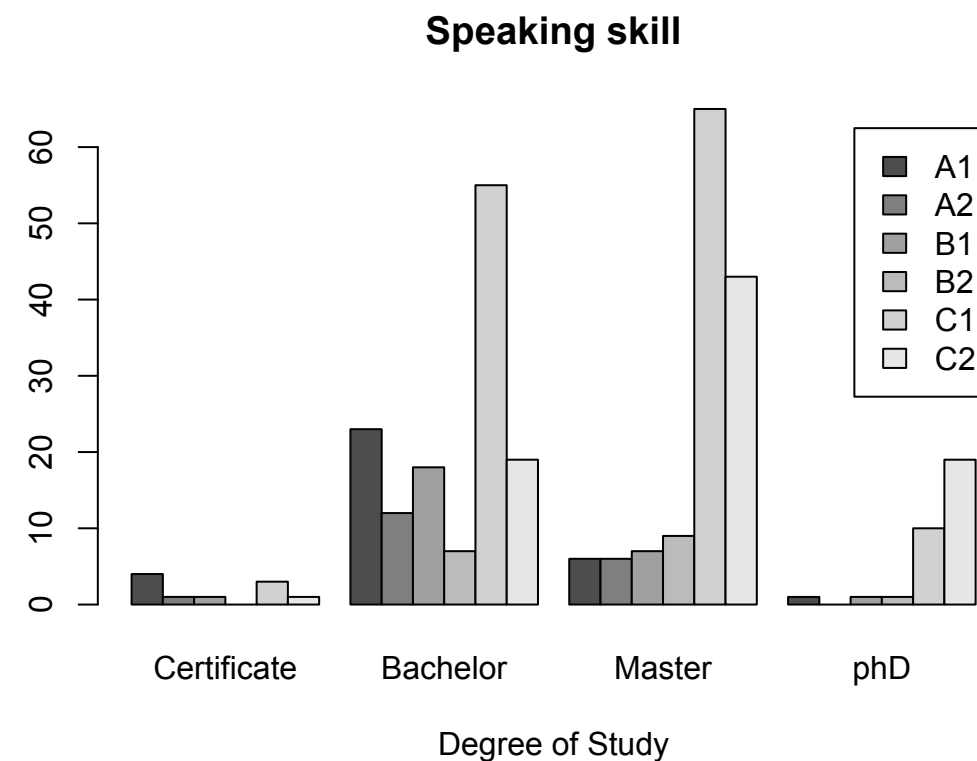
แปลงข้อมูลเป็นตารางนับคนที่มีระดับ skill ของการพูดต่างๆ (A1-C2) กับระดับการศึกษา เพื่อจะได้นำไปสร้างกราฟแท่งได้โดยใช้คำสั่ง barplot ข้อมูลตาราง counts นี้ เราต้องกำหนด label แกนนอนเอง เพราะข้อมูลชื่อคอลัมน์เป็นภาษาไทยไม่สามารถแสดงผลในกราฟได้ จึงกำหนด names.arg เป็นชื่อ degree ภาษาอังกฤษแทน

```
> barplot(counts, main="Speaking skill", xlab="Degree of Study", legend = rownames(counts), names.arg=c("Certificate", "Bachelor", "Master", "phD"))
```

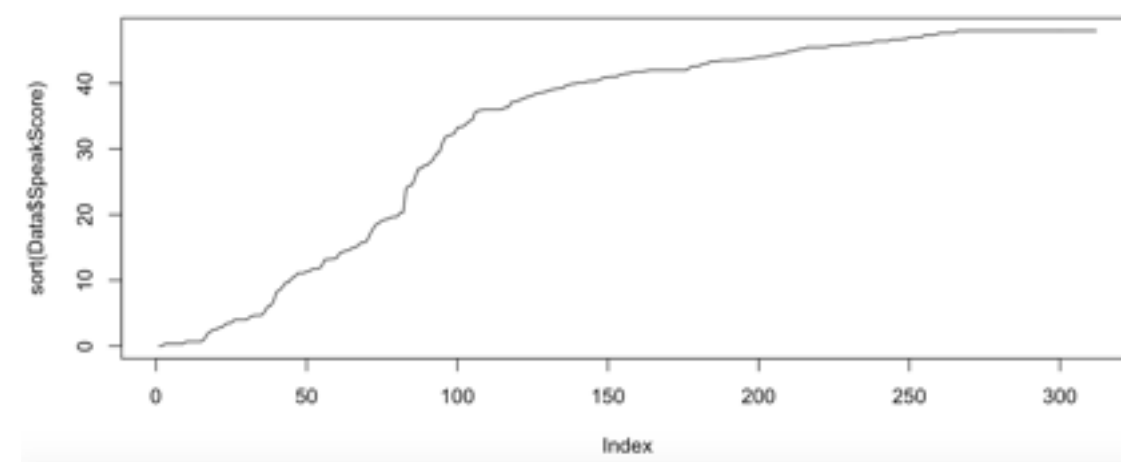
หากต้องการเป็นกราฟแท่งแบบเรียงต่อกัน ไม่ใช่แบบซ้อนทับกัน (stacked) ก็ให้เติมพารามิเตอร์ `beside=TRUE`

```
> barplot(counts, main="Speaking skill", xlab="Degree of Study", legend = rownames(counts), names.arg=c("Certificate", "Bachelor", "Master", "phD"), beside=TRUE)
```


หากต้องการสร้างกราฟเส้น ให้ใช้คำสั่ง `plot(VectorData, type="l")` สำหรับกราฟเส้น และ `plot(VectorData, type="o")` สำหรับกราฟเส้นที่มีจุดกำกับค่าที่ plot ด้วย เช่น

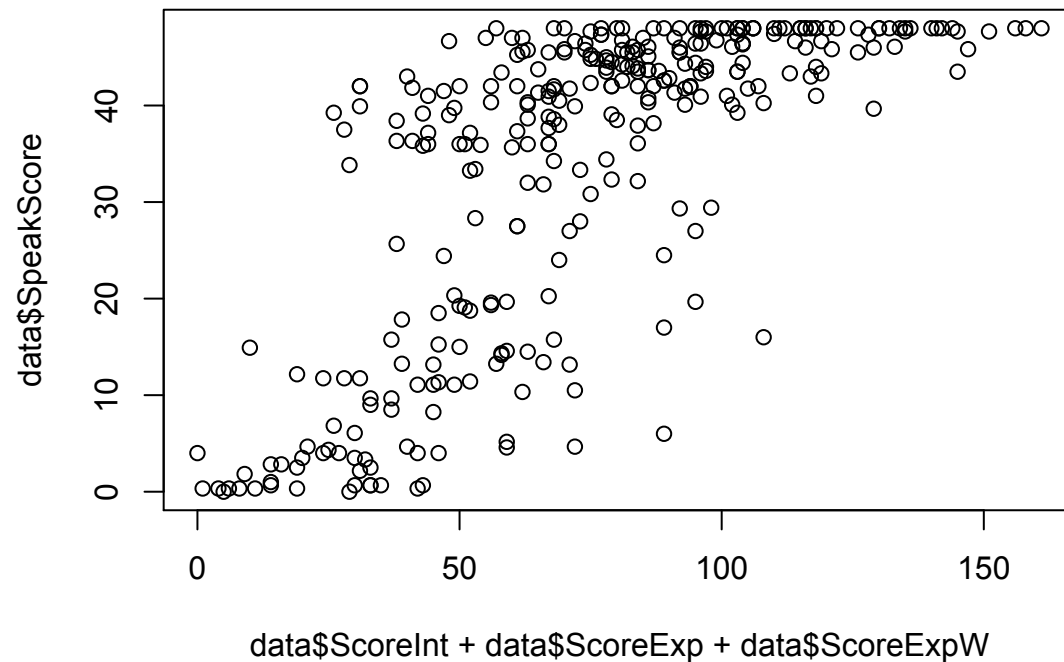
```
> plot(sort(data$SpeakScore), type="l")
```


สำหรับกราฟความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว (x,y) ให้ใช้คำสั่ง plot เช่นกัน โดยมีแหล่งข้อมูลสองส่วน plot(DataX, DataY) เช่น

```
> plot(data$ScoreInt+data$ScoreExp+data$ScoreExpW, data$SpeakScore)
```

แกนนอนเป็นคะแนนที่ได้จากสามส่วนรวมกัน ScoreInt, ScoreExp, ScoreExpW แกนตั้งเป็นคะแนนส่วนการพูด SpeakScore

นอกจากคำสั่งพื้นฐานการสร้างกราฟตามที่กล่าวมา ยังมี package ggplot2 ที่ใช้สำหรับช่วยทำกราฟ โดยคำสั่งที่ใช้จะเขียนตามหลักไวยากรณ์ของกราฟฟิก (grammar of graphics) ggplot สามารถทำกราฟพื้นฐานแบบที่กล่าวมาได้ แต่กำหนดองค์ประกอบอย่างเป็นระบบชัดเจน เช่น

```
> hist(Data$SpeakScore)
```

เขียนใหม่เป็น

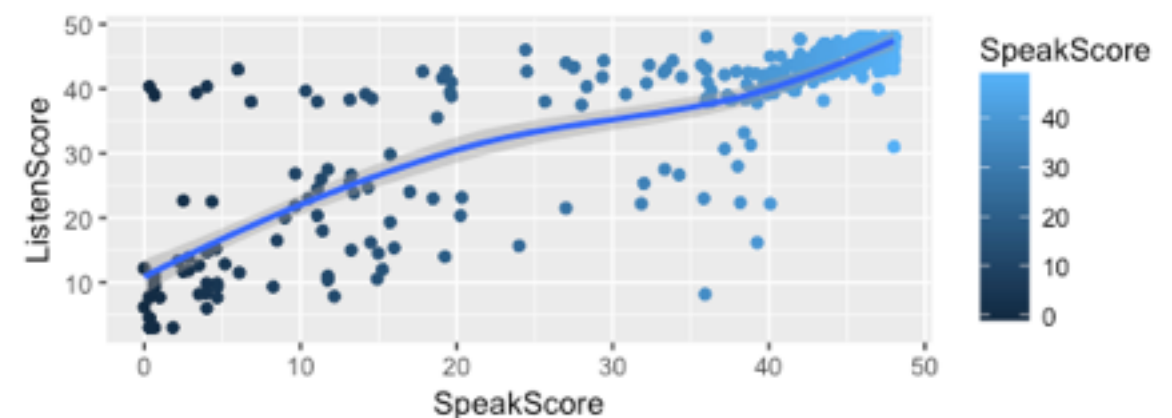
```
> ggplot(data, aes(x = SpeakScore)) + geom_histogram()
```

ggplot กำหนดข้อมูลที่ใช้คือ Data aes กำหนดแกนข้อมูล แล้วเติมองค์ประกอบ (+) ด้วยรูปภาพแบบ histogram

ด้วยการกำหนดองค์ประกอบเพิ่มเติมได้นี้ คือการเติม + กราฟหลาย ๆ อย่าง ทำให้เราสามารถสร้างกราฟหลายอย่างซ้อนกันได้ เช่น

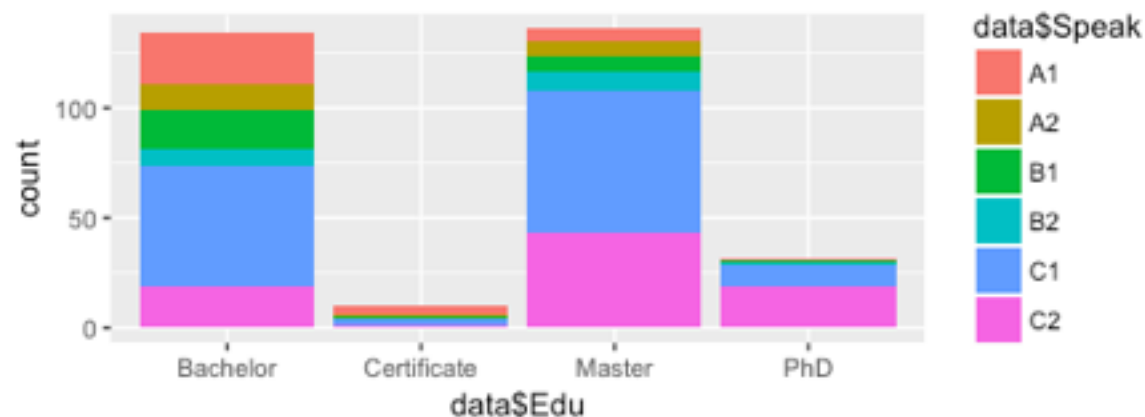
```
> p<-ggplot(data, aes(x = SpeakScore, y = ListenScore))
> p <- p + geom_point(aes(color = SpeakScore)) + geom_smooth(model=lm)
> p
```

กำหนดข้อมูลแกน x และแกน y ให้ทำกราฟจุดแสดงความสัมพันธ์ของ x,y ที่มีสีตามความเข้มของคะแนน SpeakScore และวาดเส้นโค้งแสดงความสัมพันธ์เชิงเส้นของข้อมูล

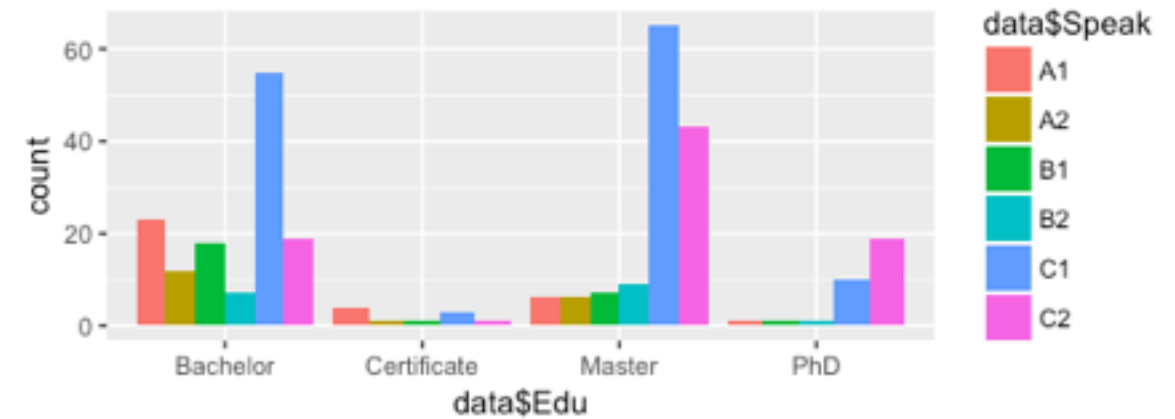
หากต้องการสร้างกราฟแท่ง ให้ระบุข้อมูลหลักที่จำแนกใน x ข้อมูลย่อยที่จำแนกใน fill ด้วยอะไร และเติมรูป geom_bar โดยใช้ stat เป็น count คือนับจำนวนในข้อมูลนั้น (ทำให้ไม่ต้องสร้างตารางนับความถี่แบบตัวอย่างที่ผ่านมาแล้ว)

```
>p <- ggplot(data, aes(x=Edu, fill=Speak))
>p <- p + geom_bar(stat="count")
>p
```


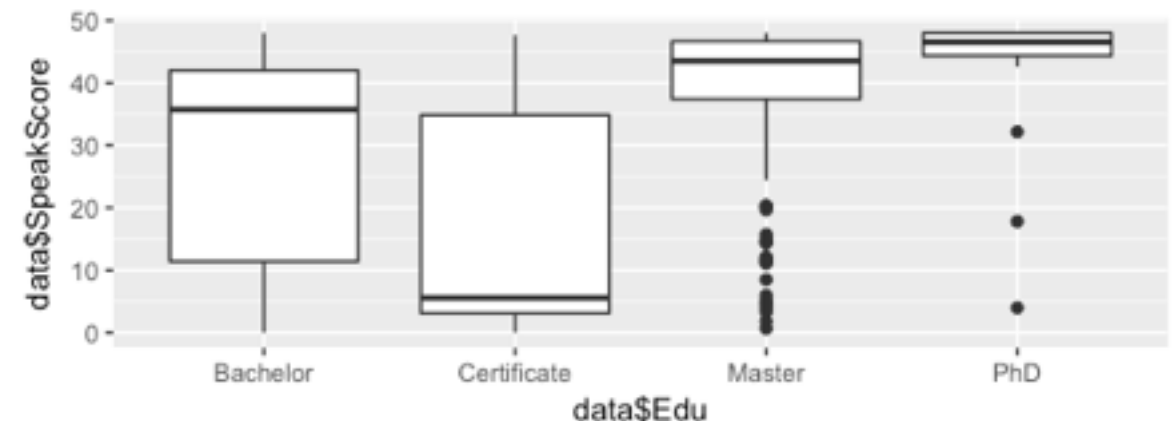
ถ้าต้องการกราฟแท่งแบบที่ข้อมูลย่อยเรียงคู่กัน ก็ให้เติม position_dodge() เข้าไป

```
>p <- ggplot(data, aes(x=Edu, fill=Speak))
>p <- p + geom_bar(stat="count", position=position_dodge())
>p
```


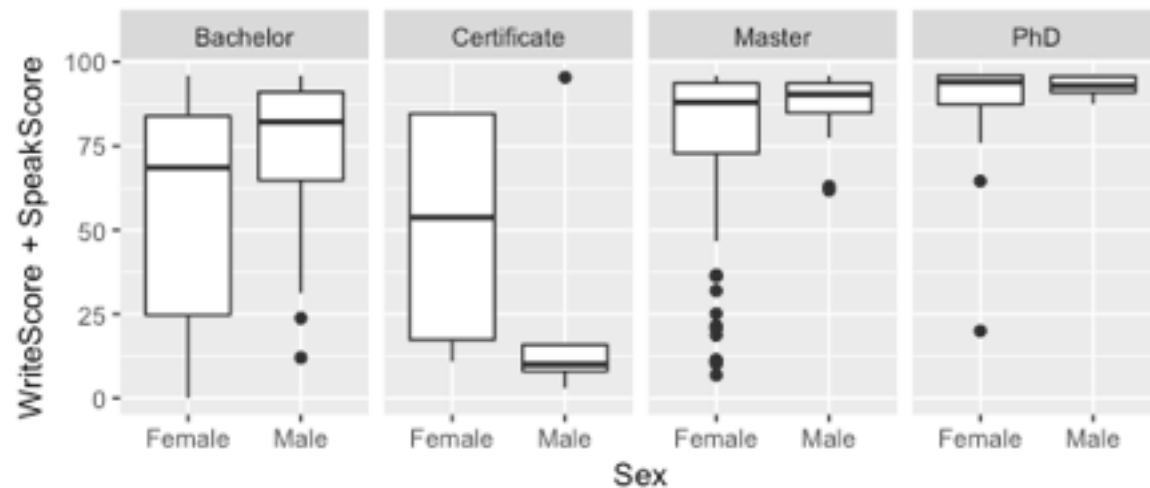
หากต้องการแสดงผลคะแนนเป็น boxplot แยกตามกลุ่มก็ทำได้ในลักษณะเดียวกัน ดังนี้

```
>p <- ggplot(data, aes(x=Edu, y=SpeakScore))
>p <- p + geom_boxplot()
>p
```

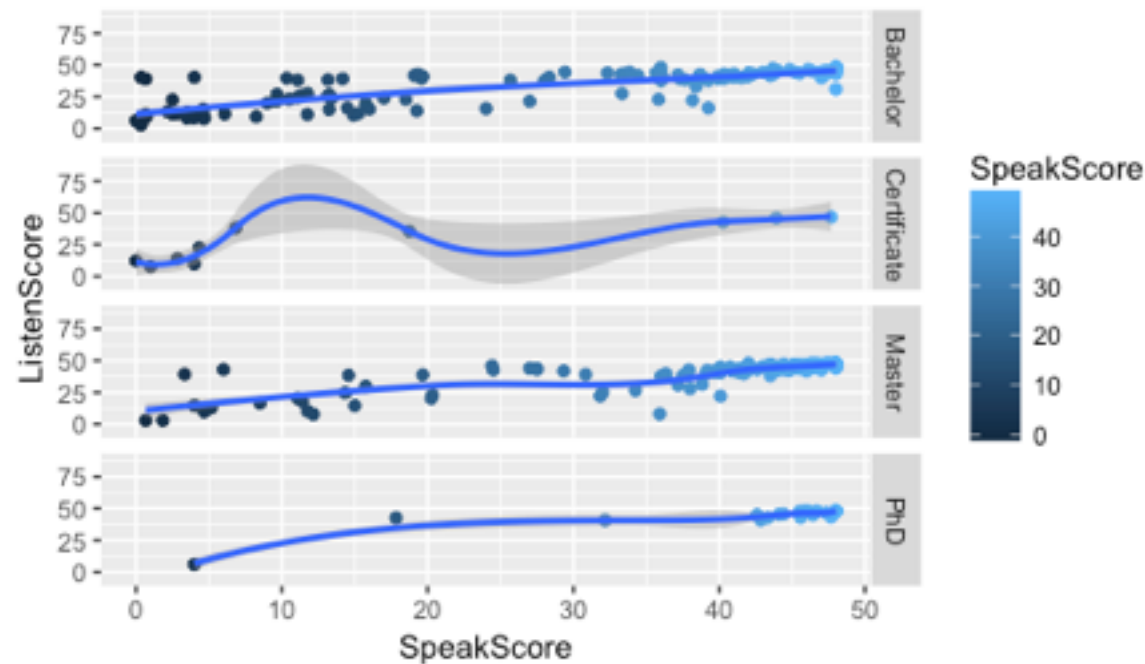

ถ้าต้องการสร้างกราฟหลายอันมาเทียบกันตามกลุ่ม ก็สามารถทำได้โดยใช้ facet_grid แล้วระบุตัวแปรที่ต้องการใช้แยกกราฟโดยระบุข้อมูล row ~ column ตัวอย่าง Edu ~ . จะแสดงกราฟตาม row แยกตามวุฒิการศึกษา แต่หากเป็น . ~ Edu จะแสดงกราฟกลับกันเป็นสีรูปตามคอลัมน์ ถ้าต้องการใช้สองตัวแปรแยกกลุ่ม ก็ระบุทั้ง row ~ column ตามตัวอย่างข้างล่างนี้

```
>p<-ggplot(data,aes(x = Sex, y=WriteScore+SpeakScore))
>p<-p+geom_boxplot()+facet_grid(. ~ Edu)
>p
```



```
>p <- ggplot(data,aes(SpeakScore, ListenScore))
>p <- p + geom_point(aes(color = SpeakScore)) + geom_s-
mooth(model=lm) + facet_grid(Edu ~ .)
>p
```


ถ้าต้องการเติมข้อความบรรยายชื่อกราฟ ชื่อแกนข้อมูล ก็สามารถเติม +ggtitle(...) หรือ +xlab(...) หรือ ylab(...) หรือ labs(title=..., xlab=..., ylab=...)

การ save ข้อมูลลงไฟล์

เราสามารถเก็บข้อมูลที่เป็น data frame ที่มีอยู่โดย save เก็บเป็นไฟล์ได้โดยใช้คำสั่ง write.table

```
>write.table(verbs, "c:/dativeS.txt")
```

สั่งให้เก็บ data frame

“verbs” เป็นไฟล์ชื่อ dativeS.txt

```
>write.table(verbs,
"/Users/macbook/Documents/dativeS.txt")
```

[ตัวอย่างบนเครื่อง Mac]

ข้อมูลในไฟล์ที่ได้ เป็นแต่ละบรรทัดแทนแต่ละรายการ มี header และข้อความอยู่ในเครื่องหมายคำพูด

```
"RealizationOfRec" "Verb" "AnimacyOfRec" "AnimacyOfT-
heme" "LengthOfTheme"
```

```
"1" "NP" "feed" "animate" "inanimate" 2.6390573
```

```
"2" "NP" "give" "animate" "inanimate" 1.0986123
```

```
"3" "NP" "give" "animate" "inanimate" 2.5649494
```

```
"4" "NP" "give" "animate" "inanimate" 1.6094379
```

```
"5" "NP" "offer" "animate" "inanimate" 1.0986123
```

.....

เมื่อมีข้อมูลเป็น text ไฟล์ (แบบที่ได้จากการ save ข้างบน) เราสามารถนำข้อมูลนั้นเข้ามาใน R ได้

```
> verbs = read.table("c:/dativeS.txt", header = TRUE)
# สั่งให้อ่านตารางข้อมูลในไฟล์ dativeS.txt ซึ่งเป็นไฟล์ที่มี header บรรทัดแรกสุด
```

ถ้าต้องการ save ข้อมูลลงไฟล์รูปแบบ csv ใช้คำสั่ง write.csv

```
> write.csv(data, "d:/temp/xxx.csv")
```

การสร้าง contingency table จากข้อมูล data frame ที่มี เช่น ในตัวอย่าง data frame “verbs” ข้อมูล RealizationOfRec มี NP, PP และข้อมูล AnimacyOfRec มี animate กับ inanimate เราสามารถสร้างตารางนับความถี่ของสองตัวแปรนี้ได้ด้วยคำสั่ง xtabs แบบข้างล่าง เครื่องหมาย ~ หมายถึง “is a function of” ซึ่งในตัวอย่างนี้มีสองตัวแปร ส่วน data บอกว่าใช้ข้อมูลจาก data frame ไหน จากข้อมูลนับได้ว่า NP ที่เป็น animate มี 521 เป็น inanimate มี 34 เป็นต้น

```
> xtabs(~ RealizationOfRec + AnimacyOfRec, data = verbs)
```

```
> xtabs(~ RealizationOfRec + AnimacyOfRec, data = verbs)
      AnimacyOfRec
RealizationOfRec animate inanimate
      NP         521         34
      PP         301         47
```

ถ้าอยากรู้ว่าในตัวแปรนั้นมีค่าอะไรอยู่บ้าง สามารถใช้คำสั่ง levels

```
> levels(verbs$RealizationOfRec)
[1] "NP" "PP"
```

verbs.xtabs = xtabs(~ AnimacyOfRec + RealizationOfRec, data = verbs, subset = AnimacyOfTheme != "animate") เป็นการสร้าง 2x2 contingency table ที่สลับตัวแปรกับตัวอย่างข้างบน และเพิ่มเงื่อนไขว่าใน data verbs ให้เอาเฉพาะส่วนหรือ subset ที่ AnimacyOfTheme ไม่ใช่ animate แล้วเก็บตารางที่ได้ลงใน verbs.xtabs เครื่องหมาย != หมายถึง not equal (หากพิมพ์ enter ก่อนจบคำสั่ง เราจะเห็นเครื่องหมาย + ในบรรทัดสอง แสดงว่าเป็นการขึ้นบรรทัดใหม่โดยที่ยังเป็นคำสั่งต่อเนื่องจากบรรทัดบน)

```
> verbs.xtabs = xtabs(~ AnimacyOfRec + RealizationOfRec,
+ data = verbs, subset = AnimacyOfTheme != "animate")
> verbs.xtabs
      RealizationOfRec
AnimacyOfRec NP PP
      animate  517 300
      inanimate  33  47
```

> sum(verbs.xtabs) สั่งให้หาค่าผลรวมในตาราง verbs.xtabs ได้ค่าเป็น 897 เมื่อสั่ง ให้คูณ 100 หาค่าผลรวมนี้ ก็ได้เป็นเปอร์เซ็นต์ของแต่ละช่อง (รวมกันทั้งสี่ช่องเป็น 100%)

```
> sum(verbs.xtabs)
[1] 897
> 100 * verbs.xtabs/sum(verbs.xtabs)
      RealizationOfRec
AnimacyOfRec      NP      PP
      animate  57.636566 33.444816
      inanimate  3.678930  5.239688
```

> mean(verbs[verbs\$AnimacyOfRec == "animate",]\$LengthOfTheme) หาค่า mean เฉพาะข้อมูลส่วนที่เป็น LengthOfTheme ใน verbs แถวที่มีตัวแปร AnimacyOfRec เป็น “animate” จะได้คำตอบเป็น 1.540278


```
> mean(verbs[verbs$AnimacyOfRec == "animate", ]$LengthOfTheme)
[1] 1.540278
```

```
> mean(verbs[verbs$AnimacyOfRec != "animate",
]$LengthOfTheme)
[1] 1.071130
```

หาค่า mean ข้อมูลเดียวกันที่มีตัวแปร AnimacyOfRec เป็น “inanimate” ได้คำตอบ 1.071130

```
> mean(verbs[verbs$AnimacyOfRec != "animate", ]$LengthOfTheme)
[1] 1.071130
```

กรณีข้างบนนี้ ทำรวดเดียวได้ด้วยคำสั่ง tapply คือการสั่งให้ใช้ฟังก์ชันที่กำหนดกับข้อมูลที่เราต้องการแยกเป็นกลุ่มๆ ได้ เช่น

```
> tapply(verbs$LengthOfTheme, verbs$AnimacyOfRec,
mean)
```

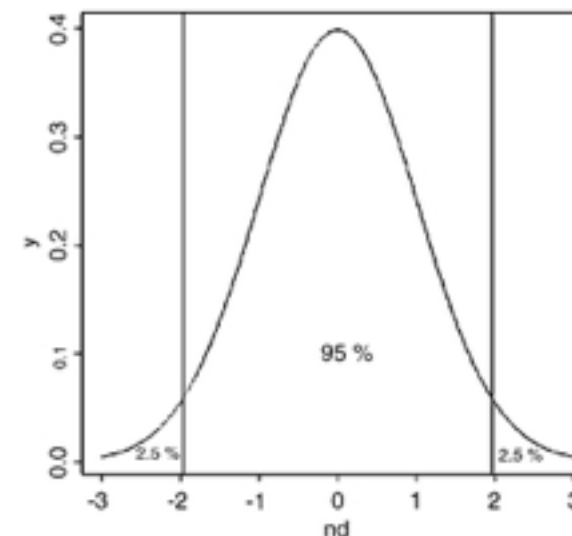
argument แรกเป็นข้อมูลที่ต้องการหาค่า argument สองเป็นค่าหรือ index ที่ใช้จำแนกกลุ่มข้อมูลซึ่งในที่นี้มีสองค่า คือ “animate” กับ “inanimate” ส่วน argument สุดท้ายเป็น function ที่ต้องการ apply ในที่นี้คือหาค่า mean ของ LengthOfTheme แยกตามกลุ่ม “animate” กับ “inanimate”

```
> tapply(verbs$LengthOfTheme, verbs$AnimacyOfRec, mean)
animate inanimate
1.540278 1.071130
```

การคำนวณค่า Z-SCORE

ในการเก็บข้อมูลจำนวนหนึ่งมาแจกแจง หากเราเก็บข้อมูลไปเรื่อยๆ เป็นจำนวนมาก หากข้อมูลนั้นมีการกระจายตัวอย่างสมดุลงaussian หรือที่เรียกว่ามี normal distribution เมื่อเราคำนวณค่าเฉลี่ยจาก

ข้อมูลนั้น ค่าเฉลี่ยจะเป็นค่าที่อยู่ตรงกลางของการกระจายตัว ลักษณะนี้ทางสถิติเรียกว่า central limit theory เมื่อวาดเป็นกราฟก็จะได้เป็นรูปประฆังคว่ำ และจากกราฟนี้ เมื่อคำนวณพื้นที่ที่อยู่ระหว่างตำแหน่งที่ $-1.96 \cdot sd$ กับ $1.96 \cdot sd$ พื้นที่นั้นคิดเป็นประมาณ 95% คือเหลือปลายซ้ายและปลายขวาข้างละ 2.5%

Crawley, Michael J. (2005: Kindle Location 1124)

การคำนวณค่า Z-score อาศัยหลักการที่กล่าวมาข้างต้น ปรับค่าตัวเลขหรือ normalize โดยใช้สูตร $z = (y - y_bar) / sd$ หากค่า y มีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ยจะมีค่าเป็นบวก หากน้อยกว่าค่าเฉลี่ยจะมีค่าเป็นลบ ค่า z-score ที่ได้นี้จะบอกถึง probability ที่ตำแหน่งนั้นได้ เช่น ในตัวอย่างของ Crawley (2005) ที่เก็บข้อมูลความสูงของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยเป็น 170 และมีค่า sd เป็น 8 หากเราต้องการรู้ว่าจำนวนคนที่มีความสูงน้อยกว่า 160 คำนวณได้จากค่า $z = (160 - 170) / 8 = -1.25$ เมื่อใช้คำสั่ง `>pnorm(-1.25)` ได้ค่า 0.1056498 ก็ตีความได้ว่ามีประมาณ 10% หากอยากรู้ว่าคนที่มีความสูงมากกว่า

185 มีเท่าไร ก็คำนวณจากค่า $z = (185-170)/8 = 1.875$ และสั่งหาค่า `pnorm(1.875)` ได้เท่ากับ 0.9696036 ตีความได้ว่าคนที่สูงกว่า 185 มีจำนวน $(1-0.9696036)*100$ คือประมาณ 4%

ใน R เราสามารถแปลงค่าใน vector เป็น z-score ได้ด้วยคำสั่ง `>scale()` ดังในตัวอย่างที่แสดงข้างล่างนี้ ค่าที่ได้คือ z-score ของข้อมูลแต่ละตัวตามลำดับ หากต้องการรู้ค่า probability ของแต่ละค่าของ z-score ก็ให้ใช้คำสั่ง `>pnorm()` ดังตัวอย่างล่างที่ค่าชุดแรกเป็น z-score ของแต่ละข้อมูลที่แปลงได้ และค่าชุดที่สองเป็นค่า probability ของแต่ละข้อมูล

```
> x=c(165,179,168,178,180,155,153,154,167,171,165,155,168,172,174,173,175)
> mean(x)
[1] 167.7647
> sd(x)
[1] 8.93399
> scale(x)
      [,1]
[1,] -0.30945926
[2,]  1.25758974
[3,]  0.02633696
[4,]  1.14565767
[5,]  1.36952181
[6,] -1.42877997
[7,] -1.65264411
[8,] -1.54071204
[9,] -0.08559511
[10,]  0.36213317
[11,] -0.30945926
[12,] -1.42877997
[13,]  0.02633696
[14,]  0.47406524
[15,]  0.69792939
[16,]  0.58599731
[17,]  0.80986146
attr(,"scaled:center")
[1] 167.7647
attr(,"scaled:scale")
[1] 8.93399
```

```
> y=scale(x)
> pnorm(y)
      [,1]
[1,] 0.37848610
[2,] 0.89572992
[3,] 0.51050571
[4,] 0.87403159
[5,] 0.91458189
[6,] 0.07653374
[7,] 0.04920166
[8,] 0.06169344
[9,] 0.46589414
[10,] 0.64137374
[11,] 0.37848610
[12,] 0.07653374
[13,] 0.51050571
[14,] 0.68227331
[15,] 0.75738932
[16,] 0.72106134
[17,] 0.79099010
attr(,"scaled:center")
[1] 167.7647
attr(,"scaled:scale")
[1] 8.93399
```

การคำนวณค่า T-TEST

T-test เป็นสถิติพื้นฐานตัวหนึ่งที่ใช้กันแพร่หลาย สามารถใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกับค่าเฉลี่ยของประชากรเพื่อตัดสินว่ากลุ่มตัวอย่างนั้นมาจากประชากรนั้นหรือไม่ หรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มว่ามาจากประชากรเดียวกันหรือไม่ t-test เป็นที่นิยมใช้ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนไม่มาก เช่น น้อยกว่า 30 ทำให้การคำนวณโดยใช้ z-test ไม่สามารถใช้ได้ โปรแกรม R มีฟังก์ชันพื้นฐานสำหรับคำนวณสถิติ t.test ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในตัวอย่างข้างล่าง เป็นการหา t-test ของข้อมูล DurationPrefixNasal ว่ามี mean ที่ต่างจาก mean การศึกษาครั้งก่อนที่มีค่า 0.053 หรือไม่ ได้ค่า mean ข้อมูลชุดนี้เท่ากับ 0.04981508 95% confidence interval อยู่ระหว่าง 0.04551370 ถึง 0.05401646 มี

p-value 0.1358 จึงไม่นับสำคัญที่จะ reject null hypothesis ว่า mean ทั้งสองนั้นเท่ากันหรือมาจาก population เดียวกัน

```
> t.test(durationsOnt$DurationPrefixNasal, mu = 0.053)

One Sample t-test

data: durationsOnt$DurationPrefixNasal
t = -1.5038, df = 101, p-value = 0.1358
alternative hypothesis: true mean is not equal to 0.053
95 percent confidence interval:
 0.04561370 0.05401646
sample estimates:
mean of x
0.04981508
```

โดย default R จะคำนวณแบบ two-tailed ถ้าต้องการคำนวณแบบ one-tailed ต้องใส่ option `alternative="less"` หรือ `alternative="greater"` เนื่องจาก mean เป็น 0.04981508 ซึ่งน้อยกว่า 0.053 จึงเลือกคำนวณ one-tailed แบบน้อยกว่าหรือ less ได้ p-value ดีขึ้นแต่ก็ยังไม่มีความสำคัญทางสถิติ

```
> t.test(durationsOnt$DurationPrefixNasal, mu=0.053, alternative="less")

One Sample t-test

data: durationsOnt$DurationPrefixNasal
t = -1.5038, df = 101, p-value = 0.06788
alternative hypothesis: true mean is less than 0.053
95 percent confidence interval:
 -Inf 0.05333099
sample estimates:
mean of x
0.04981508
```

อย่างไรก็ดี t-test เหมาะกับข้อมูลที่มีการกระจายตัวแบบ normal distribution ในกรณีที่ข้อมูลเป็น skewed distribution ควรใช้ Wilcoxon Test ซึ่งจะเห็นว่าค่าที่ได้ดีขึ้น แต่ก็ยังไม่ถึง 0.05

```
> wilcox.test(durationsOnt$DurationPrefixPlosive, mu = 0.044)

Wilcoxon signed rank test with continuity correction

data: durationsOnt$DurationPrefixPlosive
V = 1871, p-value = 0.01151
alternative hypothesis: true location is not equal to 0.044
```

กรณีที่มีข้อมูลสองชุดเปรียบเทียบหรือสองเวกเตอร์ สามารถใช้ t.test นี้ได้ แต่ในกรณีเป็น paired sample ให้คำนวณแบบ paired sample เพราะจะได้ผลที่ดีกว่าการเปรียบเทียบค่า mean ปกติ เช่น การวัด vowel length ของผู้พูด 10 คน ในบริบทที่มีเสียงพยัญชนะที่ควบคุมต่างกัน ในบริบท x วัด vowel length ผู้พูดคนแรกได้ 22 บริบท y วัดของผู้พูดคนแรกได้ 26, ผู้พูดคนที่สองวัดในบริบท x ได้ 18 ในบริบท y วัดได้ 22 ... เราสามารถป้อนข้อมูลโดยตรงเป็น 2 เวกเตอร์ x, y แล้วหา t.test โดยกำหนด option `paired=TRUE` ได้ดังนี้

```
> y = c(26,22,27,15,24,27,17,20,17,30)
> x = c(22,18,26,17,19,23,15,16,19,25)
> t.test(x,y,paired=TRUE)

Paired t-test

data: x and y
t = -2.9531, df = 9, p-value = 0.01614
alternative hypothesis: true difference in means is not equal to 0
95 percent confidence interval:
 -4.4150556 -0.5849444
sample estimates:
mean of the differences
-2.5
```

ค่า p ที่ได้น้อยกว่า 0.05 จึงสรุปว่ามีความแตกต่างระหว่าง mean หรือสรุปว่าความต่างของบริบทพยัญชนะมีผลต่อความยาวสระ

ถ้าข้อมูลไม่ใช่ paired sample เช่น เก็บจำนวนข้อผิดพลาดหรือนักเรียนสองห้อง ห้องหนึ่งเป็นห้องทดลอง อีกห้องเป็นห้องควบคุม ก็ใช้ t.test เทียบ 2 vector เหมือนกัน แต่ไม่ต้องใส่ paired=TRUE

การนำข้อมูลเข้าคำนวณ t-test เราสามารถพิมพ์เข้าโดยตรงที่ละกลุ่ม 2 ครั้งแบบข้างบน หรือสร้างตารางข้อมูลใน Excel แล้ว save เป็นไฟล์ .csv

	A	B
1	group1	group2
2	26	22
3	22	18
4	27	26
5	15	17
6	24	19
7	27	23
8	17	15
9	20	16
10	17	19
11	30	25
12		

จากนั้นอ่านไฟล์ .csv โดยใช้คำสั่ง read.csv มาเก็บในตัวแปรที่กำหนด แล้วเรียก t.test กับข้อมูลนี้โดยอ้างถึงแต่ละกลุ่มเปรียบเทียบแบบ paired sample

```
> dat = read.csv(file="c:/data.csv")
> dat
  group1 group2
1      26     22
2      22     18
3      27     26
4      15     17
5      24     19
6      27     23
7      17     15
8      20     16
9      17     19
10     30     25
```

```
> t.test(dat$group1, dat$group2, paired=TRUE)

Paired t-test

data: dat$group1 and dat$group2
t = 2.9531, df = 9, p-value = 0.01614
alternative hypothesis: true difference in means is not equal to 0
95 percent confidence interval:
 0.5849444 4.4150556
sample estimates:
mean of the differences
                2.5
```

ได้ค่า p น้อยกว่า 0.05 จึงสามารถ reject null hypothesis และสรุปว่ามีความแตกต่างกันระหว่างสองกลุ่มได้ ในกรณีของ paired sample แต่ไม่สามารถ assume normal distribution ได้ ก็สามารถใช้ Wilcoxon test ได้ โดยใช้

```
> wilcox.test(x, y, paired=TRUE)
```

การคำนวณค่า chi-square

โปรแกรม R มีฟังก์ชันพื้นฐานสำหรับคำนวณค่า chi-square ซึ่งเป็นสถิติแบบที่เป็น non-parametric test ใช้กับข้อมูลที่เป็น cate-

gory และเป็นจำนวนนับ(ความถี่) ให้ลองทดลองสร้างตารางข้อมูล 2 ตัวแปรจากข้อมูล auxiliaries ที่อยู่ใน package languageR ด้วยคำสั่ง xtabs

```
> xt = xtabs(~ Aux + Regularity, data = auxiliaries)
```

```
> xt
      Regularity
Aux   irregular regular
hebben      94      118
zijn         12         3
zijnheb      36         22
```

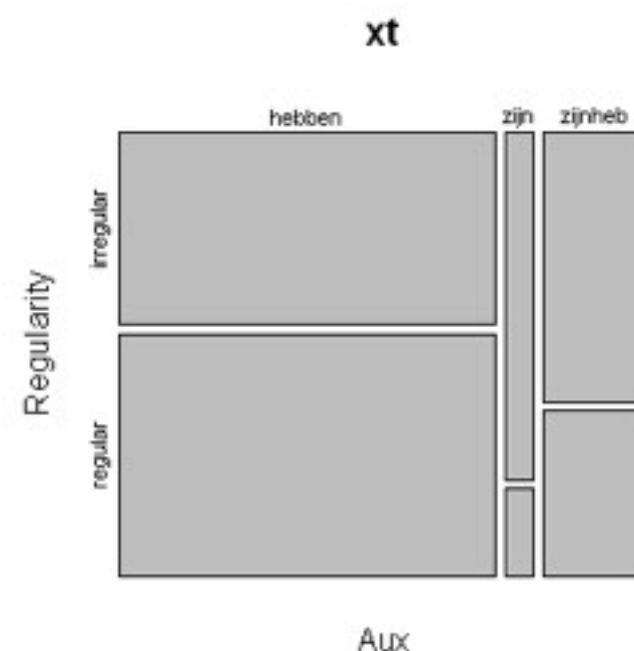
xt เก็บตารางของตัวแปร Aux กับ Regularity ซึ่งมีจำนวน category เป็น 3 และ 2 ตามลำดับ ได้เป็นตารางที่เห็นข้างบน (หากต้องการดูข้อมูล auxiliaries จะเห็นว่าเป็นข้อมูลแจกแจงสี่คอลัมน์ Verb, Aux, VerbalSynsets, และ Regularity คำสั่งนี้จะเอาค่าจากสอง column คือ Aux กับ Regularity มานับแจกแจงความถี่เป็นตาราง)

```
> prop.table(xt)
      Regularity
Aux   irregular regular
hebben 0.32982456 0.41403509
zijn    0.04210526 0.01052632
zijnheb 0.12631579 0.07719298
> prop.table(xt,1)
      Regularity
Aux   irregular regular
hebben 0.4433962 0.5566038
zijn    0.8000000 0.2000000
zijnheb 0.6206897 0.3793103
> prop.table(xt,2)
      Regularity
Aux   irregular regular
hebben 0.66197183 0.82517483
zijn    0.08450704 0.02097902
zijnheb 0.25352113 0.15384615
```

prop.table เป็นการสั่งให้คำนวณค่า probability ของตาราง ถ้าใส่เฉพาะชื่อตารางแบบแรก จะคำนวณภาพรวมทั้งหมดเป็น 1 แต่ถ้ามี

argument ที่สองเป็น 1 (prop.table(xt,1)) จะคำนวณแต่ละแถว(row)ให้มีค่ารวมเป็น 1 ถ้า argument ที่สองเป็น 2 จะคำนวณแต่ละคอลัมน์ให้มีค่ารวมเป็น 1

คำสั่ง mosaicplot(xt) จะวาดภาพแสดงให้เห็นสัดส่วนต่างๆ

Chisquare test ใช้คำสั่ง chisq.test กับตัวแปรที่เก็บตารางความถี่ที่ต้องการวัด (หลักของ Chisquare test คือการเปรียบเทียบว่าค่าที่พบ (observe) นี้แตกต่างจากค่าที่ควรจะเป็น (expect) อย่างผิดปกติไหม null hypothesis ค่าที่พบนี้ไม่ได้แตกต่างไปจากค่าที่ควรจะเป็นมากนัก นั่นคือตัวแปรต้นไม่ได้มีผลอะไรต่อตัวแปรตาม สำหรับผู้สนใจรายละเอียด สามารถหาอ่านสูตรการคำนวณได้จากหนังสือสถิติทั่วไป)

```
> chisq.test(xt)
```



```
> chisq.test(xt)
```

Pearson's Chi-squared test

data: xt

X-squared = 11.4929, df = 2, p-value = 0.003194

ผลที่ได้มีค่า $p < 0.05$ จึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่จะ reject null hypothesis ที่ว่าสองตัวแปรนี้ไม่มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าสองตัวแปรที่พิจารณานี้มีความสัมพันธ์กัน

ในกรณีที่ตารางมีค่าความถี่น้อย ค่า expect value น้อยกว่า 5 จึงไม่ควรใช้ chi square test ให้ไปใช้ fisher test แทนโดยใช้คำสั่ง `fisher.test(xt)`

ในการเตรียมข้อมูลเพื่อใช้กับ โปรแกรม R เราสามารถเตรียมข้อมูลเป็นตารางโดยแจกแจงข้อมูลแต่ละรายการที่เก็บมา ไม่ต้องนับความถี่ให้

	A	B	C	D
1	Verb	Aux	VerbalSynsets	Regularity
2	blijken	zijn		1 irregular
3	gloeien	hebben		3 regular
4	glimmen	zijnheb		2 irregular
5	rijzen	zijn		4 irregular
6	werpen	hebben		3 irregular
7	delven	hebben		2 irregular
8	snikken	hebben		1 regular
9	laten	hebben		12 irregular
10	snijden	zijnheb		10 irregular
11	schrikken	zijnheb		3 irregular
12	zetten	hebben		4 regular
13	blazen	hebben		4 irregular
14	spelen	hebben		11 regular
15	spreken	hebben		6 irregular
16	rijgen	hebben		3 irregular
17	krabben	hebben		1 regular
18	binden	hebben		10 irregular
19	worden	zijn		2 irregular

อ่านข้อมูลที่ save เป็น csv ด้วยคำสั่ง `>VAR = read.csv("FILENAME")` แล้วสร้างตารางนับความถี่ด้วย `xtab` แบบตัวอย่างข้างบนก่อนจะเรียกใช้ `chisq.test` แต่ถ้าเราเตรียมข้อมูลมาเป็นตารางความถี่ ก็สามารถป้อนตารางความถี่ลงใน Excel แล้วให้ save เป็น .csv format

	A	B	C
1		irregular	regular
2	hebben	94	118
3	zijn	12	3
4	zijnheb	36	22

แล้วอ่านผ่าน `read.csv` เช่น `>xxt = read.csv("c:/test.csv", header = TRUE, row.names = 1)` จะได้ตาราง `xxt` ที่นำไปใช้หา `chisq.test` ได้

```
> xxt
      irregular regular
hebben      94      118
zijn         12         3
zijnheb      36         22
> chisq.test(xxt)

Pearson's Chi-squared test

data:  xxt
X-squared = 11.4929, df = 2, p-value = 0.003194
```

หรือพิมพ์เข้าโดยตรงโดยสร้าง matrix ขึ้นมา

```
> dat = matrix(c(94,12,36,118,3,22), nrow=3)
> dat
      [,1] [,2]
[1,]   94  118
[2,]   12    3
[3,]   36   22
> chisq.test(dat)

Pearson's Chi-squared test

data:  dat
X-squared = 11.4929, df = 2, p-value = 0.003194
```

ถ้าหนดพิมพ์ไล่ตามแถวมากกว่า และอยากใส่ label ของ row และ column ก็ทำได้ ให้ใส่ byrow=TRUE, และใส่ dimnames

```
> dat = matrix(c(94,118,12,3,36,22), nrow = 3, ncol=2, byrow=TRUE,
+ dimnames = list(c("hebben", "zijn", "zijnheb"), c("irregular", "regular")))
> dat
      irregular regular
hebben      94      118
zijn         12         3
zijnheb      36         22
> chisq.test(dat)

Pearson's Chi-squared test

data:  dat
X-squared = 11.4929, df = 2, p-value = 0.003194
```

การคำนวณค่า anova

ในกรณีเปรียบเทียบ 2 กลุ่ม เราสามารถใช้ t-test ได้ แต่ถ้ามีมากกว่า 2 กลุ่มที่ต้องการเปรียบเทียบ เราไม่สามารถใช้วิธีเปรียบเทียบทีละคู่โดยใช้ t-test ได้เพราะจะมีค่าความผิดพลาดสูง เราต้องใช้ one-way anova แทน แต่ในกรณีที่มี dependent variable หลายตัวต้องใช้ manova แทน (Multivariate analysis of variance) เช่น ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนกลุ่มต่างๆ หลังจากได้รับวิธีการสอนต่างกัน แบบนี้ใช้ anova ได้ แต่ถ้าวัดทั้งผลสัมฤทธิ์และทัศนคติของนักเรียนกลุ่มต่างๆ คือมี dependent variable มากกว่าหนึ่งตัว แบบนี้ใช้ anova ไม่ได้ต้องใช้ manova แทน ส่วนในกรณีที่จำนวน independent variable มีมากขึ้น ก็จะเป็น two-way, three-way เช่น ใช้วิธีการสอนต่างกันและดูปัจจัยทางเพศด้วย ก็จะเป็น two-way เป็นต้น

One-way anova มี null hypothesis ว่า mean ของแต่ละกลุ่มเหมือนกัน หาก reject หมายความว่าอย่างน้อยหนึ่งกลุ่มที่ไม่เหมือนกลุ่มอื่นๆ

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_p, \quad H_A : \text{at least one is not equal.}$$

ตัวอย่างสมมติมีการให้คะแนนจากผู้ตรวจ 3 คน x,y,z สำหรับใบสมัครจำนวนหนึ่ง อยากรู้ค่า mean ของผู้ตรวจทั้งสามนั้นมาจากระชากรเดียวกันหรือไม่ คือต้องการดูว่าทั้งสามคนมีเกณฑ์การตรวจเหมือนกัน ให้นำคะแนนจากผู้ตรวจแต่ละคนนำเข้าไปในรูป vector เก็บไว้ในตัวแปร x, y, และ z จากนั้นให้คำสั่ง data.frame() เพื่อนำข้อมูล(ที่ต้องมีจำนวนเท่ากัน)มาสร้างเป็น data frame ตามที่เห็นเก็บไว้ในตัวแปร scores ซึ่งจะเห็นเทียบแต่ละรายการได้ว่าผู้ตรวจทั้งสามคนให้คะแนนผู้สมัครแต่ละรายอย่างไร

```
> x=c(4,3,4,5,2,3,4,5)
> y=c(4,4,5,5,4,5,4,4)
> z=c(3,4,2,4,5,5,4,4)
> scores = data.frame(x,y,z)
> scores
  x y z
1 4 4 3
2 3 4 4
3 4 5 2
4 5 5 4
5 2 4 5
6 3 5 5
7 4 4 4
8 5 4 4
```

แต่ก่อนจะใช้คำสั่งหา anova ได้ เราจะต้องทำการ stack ข้อมูลให้เป็นแถวเดียวที่บอกว่าคะแนนนั้นมาจากคนไหนก่อน ดังรูปข้างล่าง วิธีก็คือใช้คำสั่ง stack() เมื่อ stack แล้วจะได้ข้อมูล 24 รายการที่มี values และ ind

```
> scores=stack(scores)
> scores
  values ind
1      4   x
2      3   x
3      4   x
4      5   x
5      2   x
6      3   x
7      4   x
8      5   x
9      4   y
10     4   y
11     5   y
12     5   y
13     4   y
14     5   y
15     4   y
16     4   y
17     3   z
18     4   z
19     2   z
20     4   z
21     5   z
22     5   z
23     4   z
24     4   z
```

ชื่อตัวแปร values กับ ind จะถูกสร้างให้โดยอัตโนมัติจากการ stack ข้อมูล เราอาจเตรียมข้อมูลเองในรูปแบบนี้และใช้ชื่อตัวแปรเอง จากนั้นหาค่า oneway-anova ซึ่งทำได้สองแบบ ใช้คำสั่ง oneway.test() หรือ anova() แต่หากจะใช้แบบหลังจะต้องสั่งให้หา lm() (linear modeling) ก่อน ตามตัวอย่างข้างล่าง

```
> oneway.test(values ~ ind, data=scores, var.equal=TRUE)

One-way analysis of means

data: values and ind
F = 1.1308, num df = 2, denom df = 21, p-value = 0.3417

> anova(lm(values ~ ind, data=scores))
Analysis of Variance Table

Response: values
      Df Sum Sq Mean Sq F value Pr(>F)
ind      2  1.7500   0.8750   1.1308 0.3417
Residuals 21 16.2500   0.7738
```

ตัวอย่างข้อมูล auxiliaries ใน package languageR แสดงให้เห็นการใช้ anova (Baayan 2008: 104-108)

```
> auxiliaries.lm = lm(VerbalSynsets ~ Aux, data = auxiliaries)
```

สร้าง linear model ระหว่าง VerbalSynsets กับ Aux จากข้อมูล auxiliaries แล้วหาค่า one-way anova ซึ่งพบว่ามีนัยสำคัญ หมายความว่ามีความต่างอย่างน้อย ในหนึ่งตัวแปรที่อยู่ใน Aux ที่มีผลต่อ variation ที่พบใน VerbalSynsets


```
> anova(auxiliaries.lm)
Analysis of Variance Table

Response: VerbalSynsets
      Df Sum Sq Mean Sq F value    Pr(>F)
Aux      2  117.80    58.90   7.6423 0.0005859 ***
Residuals 282 2173.43     7.71
---
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

เมื่อแจกแจง Aux ในข้อมูลพบว่า มี 3 ตัว แต่เราไม่รู้ mean ของตัวไหนที่แตกต่างจากกลุ่ม

```
> levels(auxiliaries$Aux)
[1] "hebben" "zijn" "zijnheb"

> xtabs(~auxiliaries$Aux)
auxiliaries$Aux
  hebben   zijn zijnheb
     212    15     58
```

ถ้าจะดูว่าเป็น mean ตัวไหนที่มีผลแตกต่างจากตัวอื่น เราต้องใช้ function aov() สำหรับคำนวณ anova แทน แล้วเรียกใช้ TukeyHSD แต่สถิติตัวนี้จะใช้ได้ในกรณีที่ข้อมูลแต่ละกลุ่มมีจำนวนเท่ากัน ในตัวอย่างบนเนื่องจากจำนวนข้อมูล Aux แต่ละตัวไม่เท่ากันจึงใช้การคำนวณวิธีนี้ไม่ได้ ในที่นี้จะใช้ข้อมูล warpbreaks เป็นตัวอย่างแทนเพราะมีจำนวนข้อมูล tension แต่ละกลุ่มเท่ากัน (H M L) และใช้ function aov() ซึ่งเมื่อสั่ง summary ค่าออกมาจะเห็นผลเหมือน anova)

```
> warpbreaks.aov = aov(breaks ~ tension, data = warpbreaks)
> summary(warpbreaks.aov)
      Df Sum Sq Mean Sq F value    Pr(>F)
tension  2 2034.3   1017.1   7.2061 0.001753 **
Residuals 51 7198.6    141.1
---
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

จากนั้น ใช้ TukeyHSD (Tukey's honestly significant difference) เพื่อดู

```
> TukeyHSD(warpbreaks.aov)
Tukey multiple comparisons of means
95% family-wise confidence level

Fit: aov(formula = breaks ~ tension, data = warpbreaks)

$tension
      diff      lwr      upr    p adj
M-L -10.000000 -19.55982 -0.4401756 0.0384598
H-L -14.722222 -24.28205 -5.1623978 0.0014315
H-M  -4.722222 -14.28205  4.8376022 0.4630831
```

คอลัมน์แรกแสดงข้อมูลความต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ จากผลที่แสดงจะเห็นว่า H-L เป็นคู่ที่สร้างความต่างในกลุ่มมากที่สุด รองมาเป็น M-L และ H-M ส่วนคอลัมน์ที่สองและสามเป็นค่า lower bound และ upper bound ที่ 95% confidence interval หากต้องการดูความต่างเป็นกราฟ ก็สามารถใช้คำสั่ง >plot(TukeyHSD()) ได้ ซึ่งจะเห็นคู่ H-L อยู่ไกลจากค่าศูนย์มากที่สุด จากข้อมูลที่ได้ จึงเห็นว่าความต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง H-M ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ความต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง H-L และ M-L มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้สรุปได้ว่า L เป็นชุดข้อมูลที่ต่างไปจากกลุ่ม

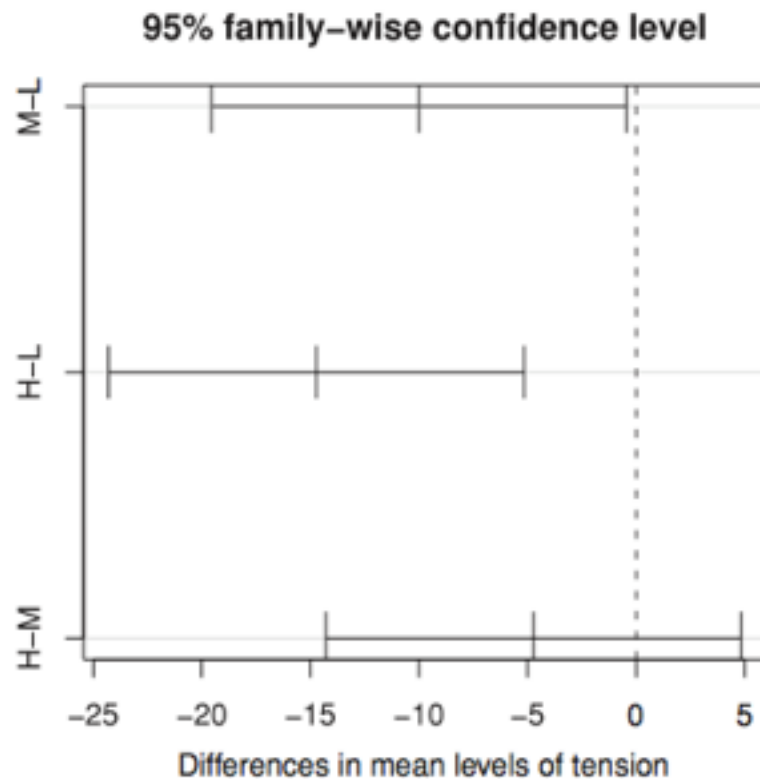

Figure 4.15. Family-wise 95% confidence intervals for Tukey's honestly significant difference for the warpbreaks data. The significant differences are those for which the confidence intervals do not intersect the dashed zero line.

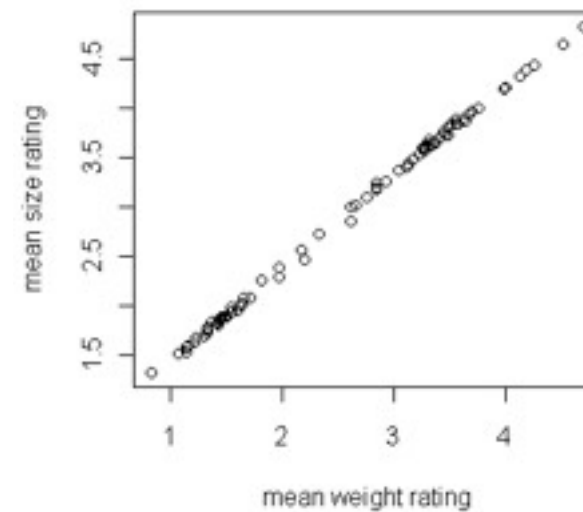
Baayen (2008: 108)

การคำนวณค่า correlation

correlation เป็นการดูความสัมพันธ์เชิงเส้นของสองตัวแปรที่เป็นข้อมูลตัวเลข ($y = a + x \cdot b$) R สามารถ plot กราฟแสดงให้เห็นได้ด้วย

```
> plot(ratings$meanWeightRating, ratings$meanSizeRating,
+ xlab = "mean weight rating", ylab = "mean size rating")
```

สั่งให้วาดกราฟแสดงความสัมพันธ์ข้อมูล meanWeightRating กับ meanSizeRating จาก data frame ratings

Baayen (2008: 85)

linear regression model จะเป็นการหาเส้นที่ดีที่สุดที่จะ match ข้อมูลทั้งหมด ซึ่งใช้หลักการของ least square (ให้ผลรวมค่าความต่างระหว่างค่า observe กับค่าที่ทำนายจากเส้น model ยกกำลังสองแล้วมีค่าน้อยสุด)

ถ้าต้องการหาค่า coefficient of correlation ให้ใช้คำสั่ง cor.test

```
> cor.test(ratings$meanSizeRating, ratings$meanWeightRating)

Pearson's product-moment correlation

data: ratings$meanSizeRating and ratings$meanWeightRating
t = 241.4513, df = 79, p-value < 2.2e-16
alternative hypothesis: true correlation is not equal to 0
95 percent confidence interval:
 0.9989452 0.9995657
sample estimates:
      cor 
0.9993231
```

ค่า coefficient of correlation คือค่าที่รายงานในบรรทัดสุดท้าย จะแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงเส้นของสองตัวแปรว่าแปรตามกันอย่างไร ส่วนค่า p-value จะบอกถึงความสัมพันธ์นั้นว่ามีความสำคัญทางสถิติ

หรือไม่ ค่า correlation ยิ่งใกล้หนึ่งแสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างสองตัวแปรนั้น ถ้าเข้าใกล้ศูนย์จะไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน ถ้าเป็นค่าติดลบแสดงว่ามีความสัมพันธ์แบบผกผันกัน รูปด้านล่าง ตัวอย่างกราฟแสดง correlation ต่างๆ

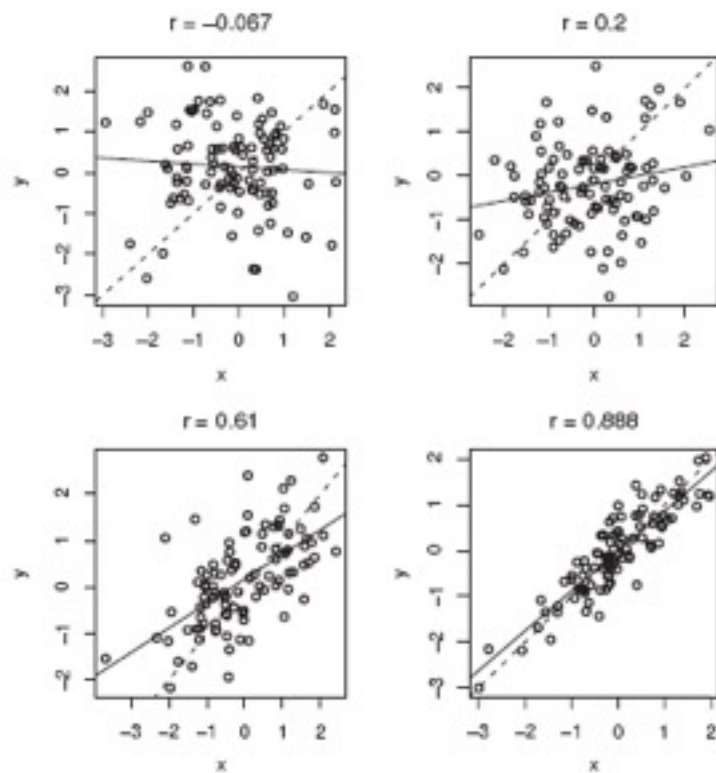

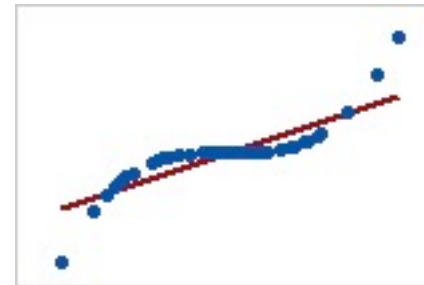
Figure 4.10. Scatterplots for four paired standard normal random variables with different

Baayen (2008: 88)

การคำนวณ correlation หากต้องการใช้ spearman correlation ไม่ใช่ pearson correlation ก็สามารถทำได้โดยการเติม option method="spearman" เข้าไป default ของ cor.test คือ method="pearson"

สำหรับการใช้ spearman correlation นั้นใช้กับข้อมูลแบบ ordinal ได้ด้วยไม่จำเป็นต้องเป็นข้อมูลแบบ continuous เหมือน pear-

son และ spearman correlation เป็นการมองความสัมพันธ์แบบ rank-order ไม่ได้เป็นแบบ linear model เหมือน pearson ค่าที่ได้จึงต่างกันดังตัวอย่างนี้ที่มีค่า pearson = 0.851, spearman = 1

(<http://support.minitab.com/en-us/minitab-express/1/help-and-how-to/modeling-statistics/regression/supporting-topics/basics/a-comparison-of-the-pearson-and-spearman-correlation-methods/>)

Linear model assume ค่าต่างๆ มีการกระจายตัวแบบปกติ ค่าที่สุดโต่งจำนวนเล็กน้อยก็สามารถเบี่ยงเบนผลไปได้

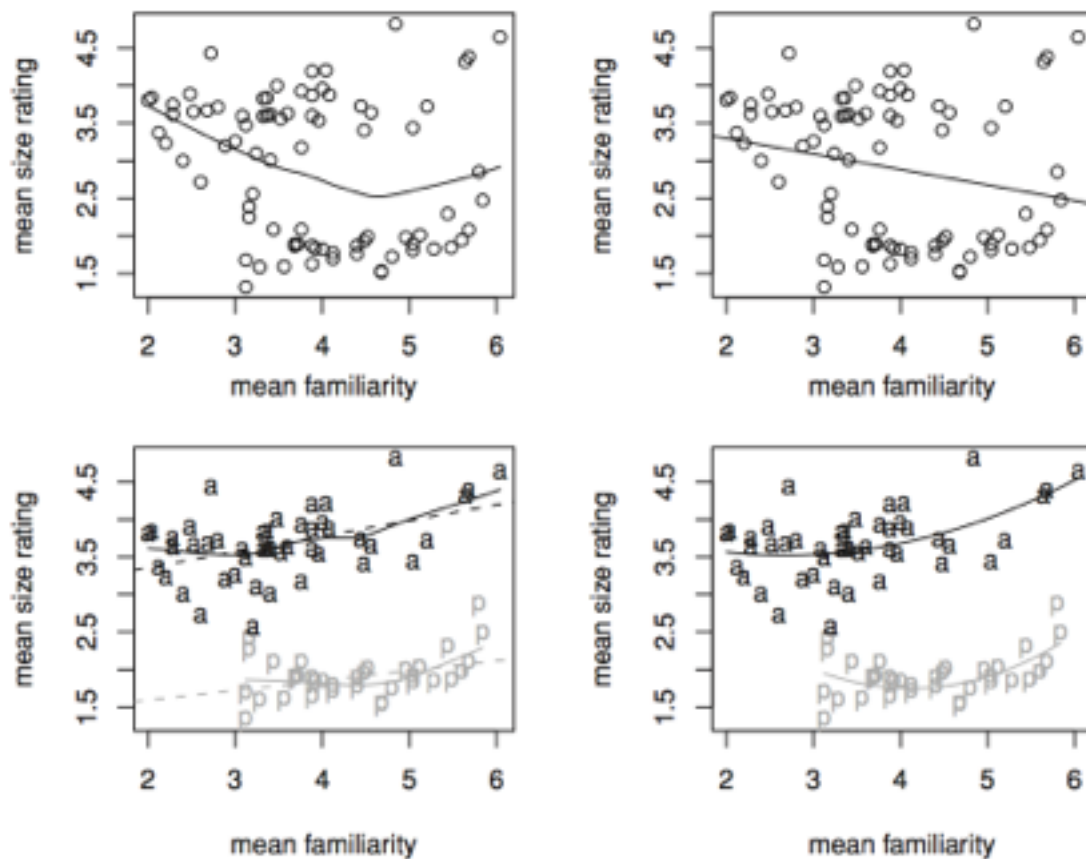
ปัญหาของการใช้ linear modeling ถ้าไม่ดูข้อมูลให้ดี จะได้ค่าความสัมพันธ์ที่ไม่ได้เป็นแบบนั้น ดังตัวอย่างนี้

```
> ratings.lm = lm(meanSizeRating ~ meanFamiliarity, data = ratings)
> round(summary(ratings.lm)$coef, 4)
              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
(Intercept)    3.7104      0.4143   8.9549  0.0000
meanFamiliarity -0.2066      0.1032  -2.0014  0.0488
```

เป็นการหา linear modeling ของสองตัวแปร meanSizeRating กับ meanFamiliarity ซึ่งดูเหมือนมีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญ (-0.2 p < .05) แต่หาก plot กราฟมาดูจะเห็นจริงๆ ข้อมูล

ควรมองแยกเป็นสองกลุ่มมากกว่า (รูปบนขวาแสดง linear modeling) ส่วนรูปด้านล่างแสดงการมองแยกข้อมูลเดียวกันเป็นสองกลุ่ม

กรณีแบบนี้ ความสัมพันธ์แบบ linear อาจไม่เหมาะ ($y = a + b \cdot x$) อาจใช้วิธีการมองแบบ non-linear มาช่วย ($y = a + b \cdot x + c \cdot x^2$) จะได้เส้นแบบพาราโบลา

Baayen (2008: 94)

multiple regression model

โปรแกรม R มีฟังก์ชันพื้นฐานสำหรับคำนวณสถิติ ดังนี้ Anova และ linear regression model ใช้กับกรณี dependent variable

เป็นข้อมูลตัวเลขต่อเนื่อง โดย anova ใช้กรณีตัวแปร independent เป็นแบบ categorical ส่วน linear regression ใช้เมื่อตัวแปร independent เป็นข้อมูลตัวเลขต่อเนื่อง

Log-linear และ logistic regression model ใช้กับกรณี dependent variable เป็นข้อมูลแบบ categorical ทั้งสองแบบนี้อยู่ภายใต้ statistical model ที่เรียกว่า generalized linear model (GLM) Logistic regression model ใช้ในกรณีข้อมูลของ dependent variable เป็น 2 ตัวเลือก ที่มองเป็น 0 กับ 1 ได้ เช่น Yes/No M/F แต่ในกรณีที่ เป็น category หลายตัวเลือก จะต้องใช้ log-linear model

Linear regression model เป็นการมองความสัมพันธ์ของ independent variable หนึ่งตัว ($y = a + b \cdot x$) แต่ถ้ามีตัวแปร independent variable หลายตัว model จะเป็นแบบ multiple regression model ($y = a + b \cdot x_1 + c \cdot x_2 + d \cdot x_3 \dots$) และสามารถใช้คำสั่ง lm คำนวณ model ที่ดีที่สุดออกมาได้ แต่กระบวนการวิเคราะห์จะไม่ใช่แบบง่ายๆ เราไม่สามารถดูความสัมพันธ์แบบง่ายๆ ทีละคู่มาดู correlation เพราะตัวแปรแต่ละแปรอาจมีผลต่อกัน ไม่ได้เป็นอิสระโดยตัวมันเอง เราจึงต้องดูผลที่ได้จากตัวแปรต่างๆ ไปพร้อมกันในคราวเดียว หากตัวไหนไม่ significant คือไม่มีผลต่อ dependent variable ก็จะไม่ค่อยๆ ตัดออกไป จนเหลือเฉพาะตัวแปรที่เกี่ยวข้องจริง

ใน simple linear regression คือการมองความสัมพันธ์ที่ตัวแปร independent มีตัวเดียว มองในรูปสมการได้เป็น $y = a + b \cdot x_1$ เมื่อหา `>lm(y ~ x1, data=dfm)` ก็จะได้ค่า coefficients ออกมา ในกรณี multiple linear regression คือมีตัวแปร independent มากกว่าหนึ่งตัว เช่น มองในรูปสมการได้เป็น $y = a + b \cdot x_1 + c \cdot x_2$

+d*x3 เมื่อหา `>lm(y ~ x1 + x2 + x3, data=dfrm)` ก็จะได้ค่า coefficients ออกมา การใช้ `lm()` เป็นการสร้าง model object ที่เหมาะสมกับข้อมูล แต่จะแสดงผลเพียงค่า coefficient ระหว่างตัวแปรเท่านั้น หากต้องการดูค่าทางสถิติอื่นๆ เราต้องใช้คำสั่ง `summary` อีกที ในตัวอย่างข้างล่าง `>m = lm(y ~ u + v + w)` จะสร้าง object model “m” ขึ้นมา เมื่อใช้คำสั่ง `>summary(m)` ค่ารายละเอียดทางสถิติต่างๆ จะแจกแจงออกมา (ดู recipe 11.1-11.4 ใน R Cookbook)

```
> lm(y ~ u + v + w)

Call:
lm(formula = y ~ u + v + w)

Coefficients:
(Intercept)          u          v          w
    1.4222      1.0359      0.9217      0.7261

> summary(m)

Call:
lm(formula = y ~ u + v + w)

Residuals:
    Min       1Q   Median       3Q      Max
-3.3965 -0.9472 -0.4708  1.3730  3.1283

Coefficients:
            Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
(Intercept)   1.4222     1.4036   1.013  0.32029
```

```
u          1.0359      0.2811   3.685  0.00106 **
v          0.9217      0.3787   2.434  0.02211 *
w          0.7261      0.3652   1.988  0.05744 .
---
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1

Residual standard error: 1.625 on 26 degrees of
freedom
Multiple R-squared:  0.4981,    Adjusted R-squared:
0.4402
F-statistic: 8.603 on 3 and 26 DF,  p-value:
0.0003915
```

ค่า residuals ซึ่งเป็นค่าระยะห่างจาก mean จะแสดงให้เห็นว่า distribution มีลักษณะ normal ไหม ในสถานการณ์ที่ normal ค่า mean ควรใกล้เคียงศูนย์ และค่า quartile ที่ 1 และ 3 ควรมีขนาดพอๆกัน หากมีลักษณะที่ skew ช้างไหน ก็จะอ่านจากค่า residuals ได้ ในตัวอย่างนี้ จะเห็น 3Q (1.3730) มากกว่า 1Q (0.9472) แสดงว่า skew ไปทางขวา

ค่า coefficient ส่วนของคอลัมน์ Estimate บอกค่าประมาณของ coefficient (หรือค่าสัมประสิทธิ์ในสมการเชิงเส้น b, c, d) หากมีค่าใกล้เคียงศูนย์ก็แสดงว่าตัวแปรนั้นไม่ได้มีบทบาทสำคัญ คอลัมน์ p-value บอกค่านัยสำคัญทางสถิติ ค่ายิ่งน้อยยิ่งดีจะเห็นได้จากจำนวนเครื่องหมาย * ที่แสดง

ค่า R² หรือ coefficient of determination บอกถึงคุณภาพของ model หากมีค่ามากจะดี

ค่า F บอกว่า model มีนัยสำคัญทางสถิติไหม ซึ่งก็ดูได้จากค่า p-value ที่แสดง เวลาดูผลควรดูที่ค่า F ก่อน หากไม่มีนัยสำคัญก็ไม่จำเป็นต้องพิจารณาต่อ

ปัจจุบันงานวิจัยทางสังคมศาสตร์มีงานที่ใช้สถิติในกลุ่ม regression นี้มาก เพราะข้อมูลที่เก็บมีหลายตัวแปร ซึ่งเราไม่รู้ว่าตัวแปรไหนมีผลต่อตัวแปร dependent และไม่รู้ตัวแปร independent variable แต่ละตัวมีผลต่อกันหรือไม่ด้วย จึงต้องใช้สถิติแนวนี้หา model ที่ fit กับข้อมูลที่รวบรวมมาได้ดีที่สุด ใน R เราสามารถสร้าง lm เป็น full model ขึ้นมาก่อน จากนั้นจึงลดตัวแปรที่ไม่เกี่ยวข้องลง เช่น

```
>full.model = lm(y ~ x1 + x2 + x3 + x4)
```

```
>reduced.model = step(full.model, direction= "back-ward")
```

ในตัวอย่างข้างล่าง (recipe 11.7 R Cookbook) จะเห็นในเบื้องต้นว่า x1, x3 มีค่า coefficient ที่มีนัยสำคัญ เมื่อลอง step backward เราจะเห็นการลดตัวแปรลงทีละขั้น ขั้นแรกลด x2 ออก ต่อมาลด x4 ออกจนได้ model สุดท้ายที่มีแต่ $y \sim x1 + x3$

```
> full.model <- lm(y ~ x1 + x2 + x3 + x4)
> summary(full.model)
```

```
Call:
lm(formula = y ~ x1 + x2 + x3 + x4)
```

```
Residuals:
    Min       1Q   Median       3Q      Max
-34.405  -5.153   2.025   6.525  19.186
```

```
Coefficients:
```

	Estimate	Std. Error	t value	Pr(> t)
(Intercept)	10.274	4.573	2.247	0.0337 *
x1	-102.298	47.558	-2.151	0.0413 *
x2	4.362	40.237	0.108	0.9145
x3	75.115	34.236	2.194	0.0377 *
x4	26.286	42.239	0.622	0.5394

```
---
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05
'.' 0.1 ' ' 1
```

```
Residual standard error: 12.19 on 25 degrees of
freedom
Multiple R-squared:  0.8848,    Adjusted R-squared:
0.8664
F-statistic:    48 on 4 and 25 DF,  p-value:
2.235e-11
```

```
- x4      1      57.58 3774.3 153.04
<none>                                3716.7 154.58
- x1      1     687.89 4404.6 157.68
- x3      1     715.67 4432.4 157.87
```

```
Step: AIC=152.6
y ~ x1 + x3 + x4
```

	Df	Sum of Sq	RSS	AIC
- x4	1	77.82	3796.3	151.22
<none>			3718.5	152.60
- x3	1	737.39	4455.9	156.02
- x1	1	787.96	4506.4	156.36

```
Step: AIC=151.22
y ~ x1 + x3
```

	Df	Sum of Sq	RSS	AIC
<none>			3796.3	151.22
- x1	1	884.44	4680.7	155.50
- x3	1	964.24	4760.5	156.01

นอกจากวิธีการ backward เราอาจทำแบบ forward คือค่อยๆ เพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้อง หรืออาจใช้วิธีการอื่นๆ อีกที่ Baayen (2008) เขียนไว้ในหนังสือ แต่การที่จะใช้สถิติแบบนี้คำนวณต้องศึกษาให้เข้าใจหลักการและวิธีการตีความค่าตัวเลขต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอด

จนวิธีการปรับเปลี่ยน model เพื่อให้ได้ผลที่ดีที่สุด เช่น ต้องสร้าง model แบบที่ independent variable ไม่มีผลต่อกัน และสร้าง model แบบที่คิดว่า independent variable มีผลต่อกัน จากนั้น เปรียบเทียบ anova ของทั้งสองแบบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ และในบรรดา independent variable ก็ต้องปรับ model เพื่อกันตัวแปรที่ไม่มีผลต่อ dependent variable ออกไป การใช้สถิติแบบนี้ จึงไม่สามารถทำการคำนวณได้ง่ายๆ แบบ chi-square หรือ anova ผู้ที่จำเป็นต้องใช้สถิติแบบนี้ จึงต้องศึกษาเพิ่มเติมอย่างมากเพื่อทำความเข้าใจวิธีการใช้และวิเคราะห์ model ต่างๆ เมื่อเข้าใจดีแล้ว ก็สามารถใช้คำสั่งในโปรแกรม R เพื่อช่วยคำนวณได้ ผู้สนใจสามารถหาอ่านเพิ่มเติมได้ที่

Paolillo, J. C. 2002. Analyzing linguistic variation : statistical models and methods. Stanford, Calif.: CSLI Publications, Center for the Study of Language and Information.

การนำข้อมูลเข้า

การนำข้อมูล text เข้ามาเพื่อวิเคราะห์สามารถใช้คำสั่งพื้นฐาน scan หรือ readLines ตามที่ได้อธิบายไว้ในบทที่แล้วได้

```
>text <- scan(file="c:/temp/ DHl.txt", what="character",  
sep="\n")  
>text <- readLines("c:/temp/DH.txt",encoding="UTF-8")
```

และหากต้องการอ่านข้อมูลมากกว่าหนึ่งไฟล์ ก็สามารถอ่านไฟล์ทั้งหมดใน folder มาเก็บเป็น list แล้ว apply function scan() กับไฟล์ใน list นั้น

```
>list.files<-list.files(pattern=".txt$")  
>list.data<-list()  
>list.data <- lapply(list.files, function(x) scan(file=x,  
what="character", sep="\n") )
```

หรือใช้คำสั่งใน package tm (text mining) ที่มีคำสั่งให้อ่านข้อมูลแหล่งต่างๆ มาสร้างเป็นคลังข้อมูลได้ นอกจาก package tm อีก package ที่เป็นประโยชน์คือ wordcloud ที่สามารถช่วยสร้างกราฟฟิคของคำตามขนาดความถี่ของคำได้ ก่อนอื่น จะต้องติดตั้ง package ที่จำเป็นต้องใช้ก่อน ได้แก่

```
>install.packages("tm")
```

```
>install.packages("wordcloud")
```

ในระหว่างการติดตั้ง tm กับ wordcloud package อื่นๆที่จำเป็นต้องใช้ หากยังไม่ได้ติดตั้งก็จะถูกติดตั้งไปโดยอัตโนมัติด้วย เมื่อติดตั้งเรียบร้อยแล้วก็เรียกใช้ package ทั้งสองผ่านคำสั่ง library จากนั้นให้

โหลดไฟล์ข้อมูล ในที่นี้ใช้ plain text เก็บไว้ใน directory เดียวกันคือไฟล์นิยาย 8 เรื่องของ Jane Austen โดยใช้คำสั่ง Corpus(DirSource(...))

```
> library(tm)  
> library(wordcloud)  
> source <-  
DirSource("/Users/macbook/Cloud/Dropbox/course/Corpusl  
g/Corpus/Jane\ austen")  
> j.corpus <- Corpus(source, readerControl = list(reader=rea  
dPlain))
```

DirSource ใช้บอกแหล่งแบบประเภทข้อมูลที่จะอ่านเข้ามาว่าเป็นไฟล์ทั้งหมดใน directory ที่ระบุ นอกจาก DirSource ใน tm ให้เรากำหนดแหล่งข้อมูลประเภทอื่น ๆ ได้อีก เช่น DataframeSource, URISource, VectorSource ส่วน readerControl ใช้กำหนดว่าอ่านข้อมูลประเภทไหน โดย default เป็น plaintext จึงสามารถละได้ แต่หากต้องการอ่านข้อมูลประเภทอื่น ต้องใช้ reader=readDOC หรือ readPDF หรือ readXML เป็นต้น

เมื่อโหลดข้อมูลเรียบร้อยแล้ว เรียกดู j.corpus จะเห็นว่ามี 8 documents ที่โหลดมาใน corpus นี้

```
> j.corpus  
<<VCorpus>>  
Metadata: corpus specific: 0, document level (indexed): 0  
Content: documents: 8
```

ถ้าต้องการดูเฉพาะไฟล์ใน j.corpus ได้ซึ่งจะบอกความยาวของตัวบทนั้น ถ้าต้องการดูเนื้อความก็ให้ใช้ j.corpus[[1]]\$content

```
> j.corpus[[1]]  
<<PlainTextDocument>>
```

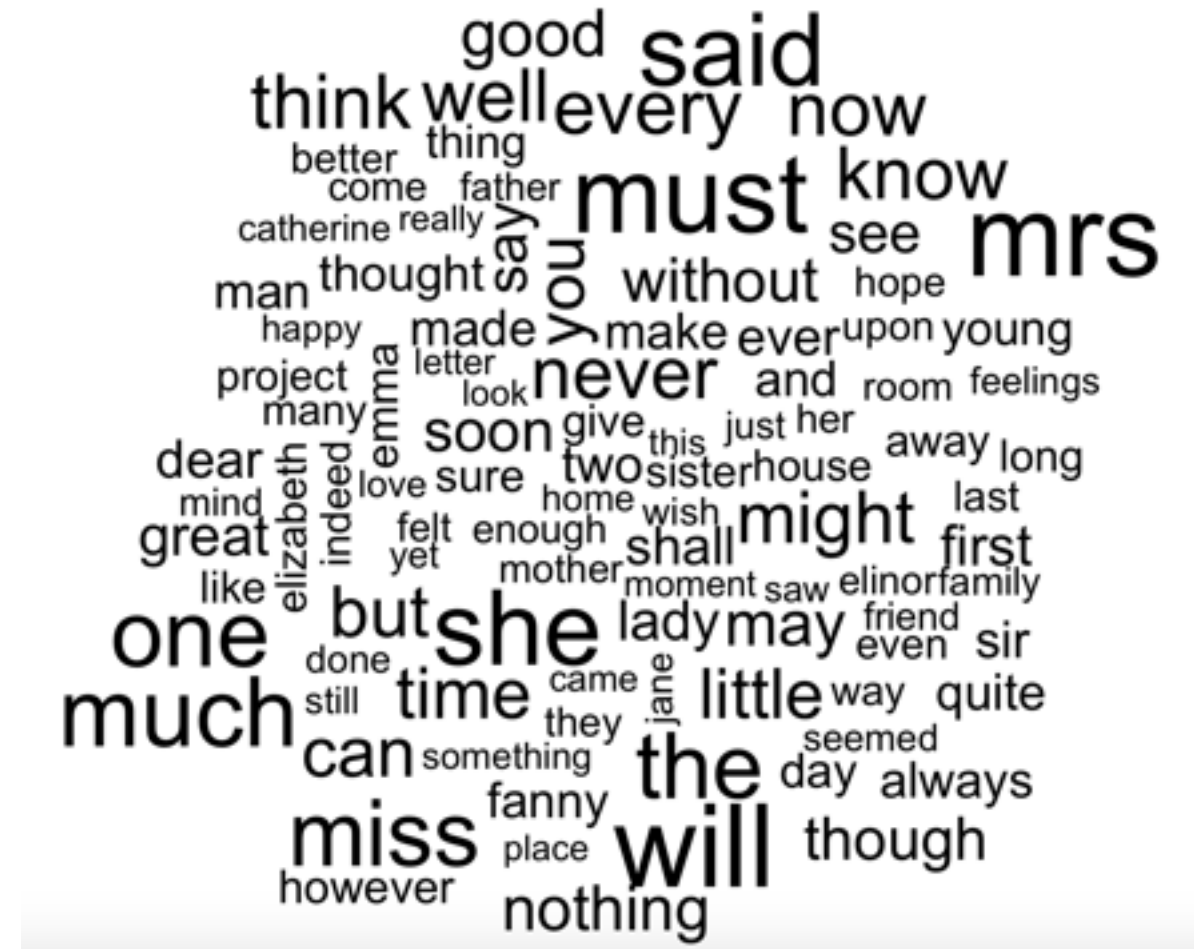
Content: chars: 885172

เราสามารถใช้อนุกรม wordcloud สร้างภาพรายการคำโดนจำกัดไว้ที่ 100 คำที่มีความถี่สูงสุด

ซึ่งจะเห็นว่ามียารการคำที่เป็นคำไวยากรณ์ปรากฏมาากสุด หากต้องการลบคำเหล่านี้ (เรียกว่า stop-words) รวมทั้งลบ เครื่องหมายวรรคตอน ก็สามารถทำได้โดยใช้คำสั่งนี้

```
> j.corpus <- tm_map(j.corpus, removePunctuation)
```

เมื่อใช้คำสั่ง wordcloud แบบเต็มจะได้

40

คำสั่งพื้นฐาน grep เป็นคำสั่งให้ค้นหาสายอักขระที่ระบุในข้อความได้ ในตัวอย่างล่าง province.names เป็นเว็क्टरของชื่อ

สามารถใช้คำสั่ง `sub` หรือ `gsub` รูปแบบคือ `gsub(pattern, replace, text)` โดยการค้นสามารถใช้ `regular expression` ได้ ตัวอย่างข้างล่างเป็นการเขียน `function` สำหรับลบ `white space` ที่อยู่หน้าและท้ายข้อความ คือ หา `[:space:]` ที่อยู่ต้นข้อความ (^) มากกว่าหนึ่ง

```
trim <- function( x ) {
  gsub("(^[[:space:]]+|[[:space:]]+$)", "", x)
}
```

การหา concordance

```
> pos<-grep(" ambiguous ",text)
> conx<-sub(" ambiguous ","**ambiguous** ",text[pos])
```

การสร้างรายการคำและความถี่

กรณีที่เราอ่านข้อมูลเข้ามาเป็นเวกเตอร์ของคำแล้ว

```
> DH.text<-scan("DH-All.txt","character",sep="")
```

เราสามารถสร้างรายการคำพร้อมนับความถี่ได้ทันทีโดยใช้คำสั่ง
แจกแจงตารางหรือ table แล้วจัดเรียงตามความถี่จากมากไปน้อย
ด้วยคำสั่ง sort ดังนี้

```
> freq<-table(DH.text)
> freql <-sort(freq, decreasing=TRUE)
> freql[1:10]
DH.text
the of and to a in is that for as
13517 10452 8285 5959 5049 4651 2971 2812 2644 2162
```

จากข้อมูลใน corpus ที่มี เราสามารถดูการปรากฏของคำในแต่ละเอกสารได้โดยใช้คำสั่งสร้างตารางคำกับเอกสาร TermDocu-

mentMatrix ผลที่ได้จะเห็นว่าที่ไฟล์เอกสาร 8 มีจำนวนศัพท์ทั้งหมด 17523 คำ

```
> dtm <- DocumentTermMatrix(j.corpus)
> dtm
<<DocumentTermMatrix (documents: 8, terms: 17523)>>
Non-/sparse entries: 51203/88981
Sparsity : 63%
Maximal term length: 32
Weighting : term frequency (tf)
```

จากข้อมูลที่เราสร้างเป็นตาราง document-term เราสามารถ explore ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ได้ เช่น

```
> freq <- colSums(as.matrix(dtm))
แจกแจงรายการคำศัพท์ทั้งหมดพร้อมความถี่โดยการรวมความถี่ที่พบในแต่ละ document รวมเข้าด้วยกัน

> findFreqTerms(dtm, lowfreq=1000)
[1] "but" "can" "every" "first" "good" "great" "know"
"lady" "little" "may" "might"
[12] "miss" "mrs" "much" "must" "never" "nothing"
"now" "one" "said" "say" "see"
[23] "she" "soon" "the" "think" "though" "time"
"well" "will" "without" "you"
แจกเฉพาะคำที่มีความถี่อย่างน้อย 1000
```

```
> findAssocs(dtm, "friendship", corlimit=0.9)
```

```
> findAssocs(dtm, "friendship", corlimit=0.9)
$friendship
  open    delay    minute    secured    skin    compare    counsel    directly    ear    grows
0.94    0.93    0.93    0.93    0.93    0.92    0.92    0.92    0.92    0.92
incommoded    origin    smallest    stop    swept    eager    passage    short    view    alike
0.92    0.92    0.92    0.92    0.92    0.91    0.91    0.91    0.91    0.90
dry    perplexity    reckoned    sure    turns
0.90    0.90    0.90    0.90    0.90
```

หาคำที่มักปรากฏพร้อมกับคำว่า friendship ด้วยระดับ correlation 0.9 ขึ้นไป

```
> dtms <- removeSparseTerms(dtm, 0.01)
```

```
> dim(dtms)
```

```
[1] 8 1759
```

removeSparseTerms ใช้ลดขนาดตารางลงโดยนำคำที่ sparse หรือไม่ได้ปรากฏทั่วไปออก ส่วนจะเอาคำใดออกก็ขึ้นกับค่าที่ใส่ ถ้าใกล้หนึ่ง เช่น .99 ก็จะไม่เอาคำไหนออก ถ้าต่ำลงเช่น .01 ก็จะเหลือคำที่ปรากฏอยู่ในทุก document เก็บไว้ซึ่งในที่นี้จะเหลือ 1759 คำจากเดิม 17,523 คำ

กรณีที่ข้อมูลไม่ใช่ text แต่อยู่ในรูปแบบอื่น เช่น xml ให้ติดตั้ง package XML โดยใช้คำสั่ง `install.packages("XML")` เราสามารถใช้คำสั่ง `xmlToDataFrame` ได้โดยระบุ url หรือชื่อไฟล์ xml นั้น เช่น

```
> data <- xmlToDataFrame("000237.xml")
```

หากต้องการอ่านข้อมูลไฟล์ xml ทั้งหมดที่กำหนดไว้ใน working directory แล้วก็สามารถใช้ชุดคำสั่งนี้ได้ `list.files` ใช้แจกแจงชื่อไฟล์ทั้งหมดออกมา `xmlToDataFrame` ใช้แปลงข้อมูลไฟล์ xml เป็น dataframe ซึ่งในไฟล์นี้ข้อมูลที่ต้องการอยู่ในแท็ก body ซึ่งถูกแปลงมาเป็นคอลัมน์ภายใต้ตัวแปร body ด้วย จึงนำข้อมูลนี้ของแต่ละไฟล์มา

ต่อข้อความกันแล้วเก็บไว้ใน txt จากนั้นจึงสร้าง corpus จากข้อมูลที่ได้เก็บไว้ใน txt

```
> files <- list.files()
```

```
> txt <- NULL
```

```
> for (i in files) { doc <- xmlToDataFrame(i)
```

```
+txt <- c(txt, doc$body) }
```

```
> dhq.corpus <- Corpus(VectorSource(txt))
```

```
> dhq.corpus
```

```
<<VCorpus>>
```

```
Metadata: corpus specific: 0, document level (indexed): 0
```

```
Content: documents: 106
```

Web Crawler

เราสามารถใช้ package ใน R เพื่อช่วยในการสกัดข้อมูลที่ต้องการจากเว็บเพื่อมาใช้ในการงานที่ต้องการได้ package หนึ่งที่เป็นประโยชน์เพื่อการนี้คือ rvest ตัวอย่างข้างล่างดัดแปลงจาก stat4701.github.io/edav/2015/04/02/rvest_tutorial/

```
> install.packages("rvest")
```

```
> library(rvest)
```

load ข้อมูลจากหน้าเว็บ review ภาพยนตร์ Arrival มาเก็บไว้

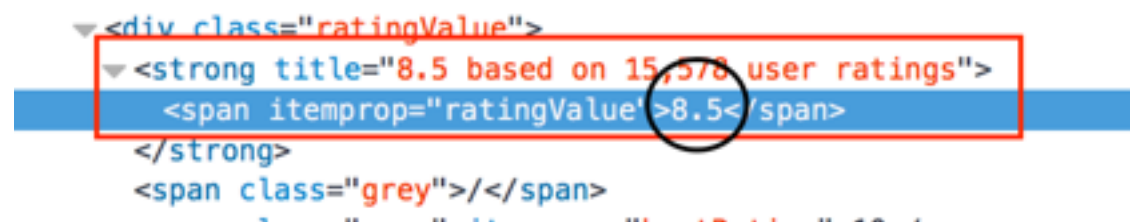
```
> arrival_movie <-
```

```
html("http://www.imdb.com/title/tt2543164/")
```


ดึงข้อมูล rating ออกมาเก็บไว้ที่ตัวแปร rating ข้อมูลนี้อยู่ในแท็ก strong ซึ่งภายใต้มีแท็ก span อยู่แล้ว สกัด text ในนั้นออกมา แปลงเป็นตัวเลข เครื่องหมาย %>% เป็นการ pipe หรือส่งผ่านข้อมูล ต่อ ซึ่งจะเห็นว่าในคำสั่งให้เอาข้อมูลเว็บที่เก็บใน arrival_movie มาสกัด node ที่มีแท็ก strong แล้วก็ span เอาข้อมูลที่ได้ส่งต่อให้ html_text() ดึง text ออกมาส่งต่อให้มาแปลงเป็นตัวเลข

```
> rating <- arrival_movie %>%
+ html_nodes("strong span") %>%
+ html_text() %>%
+ as.numeric()
> rating
```

หากดูภายในเว็บจะเห็นข้อมูลการให้คะแนนอยู่ในแท็กนี้
<strong title="8.5 based on 15,578 user ratings">8.5


```
<div class="ratingValue">
  <strong title="8.5 based on 15,578 user ratings">
    <span itemprop="ratingValue">8.5</span>
  </strong>
  <span class="grey"></span>
</div>
```

คำสั่งต่อมาสั่งให้หาโหนดที่มี attribute value เป็น titleCast (มีเครื่องหมาย # นำหน้า) แล้วดูต่อหา attribute ชื่อ itemprop (มีเครื่องหมาย . นำหน้า) แล้วต่อไปจนพบแท็ก span จึงส่งข้อมูลต่อให้ดึง text ออกมาซึ่งจะเป็นชื่อนักแสดง และเนื่องจากพบข้อมูลแบบนี้มากกว่าหนึ่ง จึงดึงทั้งหมดออกมาเป็นรายการชื่อทั้งหมดได้

```
> cast <- arrival_movie %>%
+ html_nodes("#titleCast .itemprop span") %>%
```

```
+ html_text()
> cast
[1] "Amy Adams"      "Jeremy Renner"    "Michael Stuhl-
barg" "Forest Whitaker" "Sangita Patel"
[6] "Mark O'Brien"   "Abigail Pniowsky" "Tzi Ma"
"Nathaly Thibault" "Ruth Chiang"
[11] "Jadyn Malone"    "Julia Scarlett Dan" "Russell Yuen"
"Anana Rydvald"    "Leisa Reid"
```


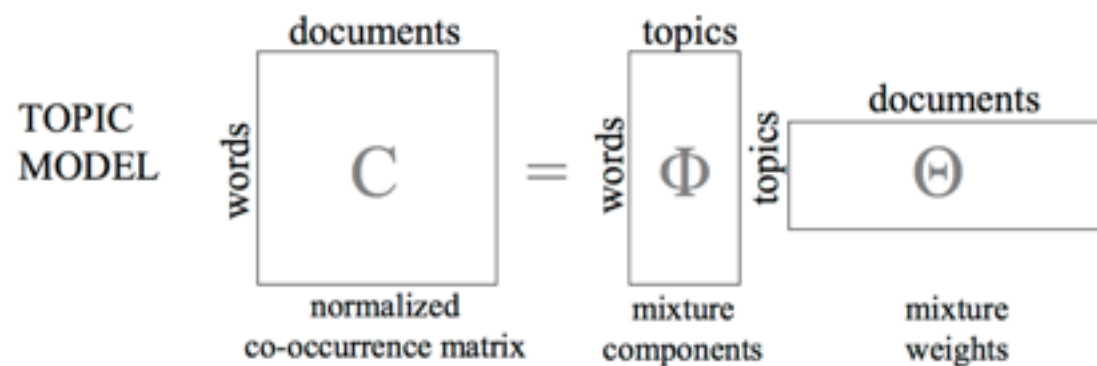
```
<div id="titleCast" class="article">
  <span class="rightcornerlink"></span>
  <h2>Cast</h2>
  <table class="cast_list">
    <tbody>
      <tr></tr>
      <tr class="odd">
        <td class="primary_photo"></td>
        <td class="itemprop" itemprop="actor" itemscope="" itemtype="http://schema.org/Person">
          <a href="/name/nm0010736/?ref=tt_cl_t1" itemprop="url">
            <span class="itemprop" itemprop="name">Amy Adams</span>
          </a>
        </td>
      </tr>
    </tbody>
  </table>
</div>
```

จะเห็นว่าการใช้ rvest ช่วยให้เราสามารถดึงข้อมูลส่วนที่ต้องการในหน้าเว็บมาใช้ได้เลย เพียงแต่เราต้องรู้ว่าข้อมูลนั้นอยู่ที่ไหน ภายใต้แท็กอะไร เพื่อจะได้เขียนคำสั่งสกัดให้ถูกตำแหน่งได้

Topic modeling

Topic modeling เป็นการใช้วิธีการทางสถิติเพื่อหาว่าในเอกสารต่างๆที่มีนั้นมีหัวข้อหรือ topic อะไรอยู่บ้าง อาศัยหลักการสร้างเมทริกซ์ดูการกระจายตัวของคำต่างๆในเอกสารสร้าง Document-Term matrix ออกมา สมมติว่ามีเอกสาร d ชิ้น และมีจำนวนรูปศัพท์ในเอกสารทั้งหมด n ศัพท์ ก็จะสามารถสร้างเมทริกซ์ขนาด $d \times n$ ได้ ซึ่งเมทริกซ์ $d \times n$ นี้ สามารถมองได้ว่าเป็นผลมาจากการรวมกันของเทริกซ์ขนาด $d \times k$ และ $k \times n$ ได้ ซึ่งถ้าเรามองว่า k นี้คือจำนวน topic ทั้งหมดที่มีในข้อมูล เราก็สามารถหาคำตอบ

นี้ได้ เพราะจะได้ผลที่บอกว่า คำที่เกี่ยวข้องกับ topic ต่างๆ (1..k) มีคำอะไรบ้าง เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด ส่วนผลอีกตารางจะบอกว่าเอกสารแต่ละชิ้นมีความเกี่ยวข้องกับ topic ต่างๆ ก็เรื่องและเกี่ยวข้องมากน้อยแค่ไหน อัลกอริทึมพื้นฐานที่มักใช้กันในการทำ topic modeling คือ latent Dirichlet allocation (LDA; Blei, Ng, and Jordan 2003)

R มีโมดูลที่ช่วยคำนวณ topic modeling package ที่ต้องติดตั้งคือ topicmodels และ tm เมื่อติดตั้งแล้วก็สามารถโหลดโมดูล tm กับ topicmodels เข้ามาได้ ตัวอย่างข้างล่างดัดแปลงมาจาก “A gentle introduction to topic modeling using R”

```
> install.packages("topicmodels")
> install.packages("tm")
> library(tm)
> library(topicmodels)
```

กำหนด folder ที่เก็บไฟล์ข้อมูลไว้ ในที่นี้มีหนังสือที่โหลดมาจาก project Gutenberg จำนวน 8 เล่ม

```
>
setwd("/Users/macbook/Cloud/Dropbox/course/Corpuslg/Corpus/Plato")
```

อ่านชื่อไฟล์ทั้งหมดใน working directory ที่เป็น txt

```
> filenames <- list.files(getwd(),pattern="*.txt")
```

อ่านข้อมูลทุกบรรทัดจากไฟล์มาเก็บไว้ที่ files ทีละไฟล์ แล้วแปลงเป็นเวกเตอร์ด้วยคำสั่ง VectorSource แล้วรวมเข้าไว้ใน corpus ด้วยคำสั่ง Corpus เก็บไว้ที่ docs เมื่อเรียกดู docs จะเห็นรายงานว่าเป็น VCorpus หมายถึง Volatile Corpus คือเก็บไว้ในหน่วยความจำหากปิดโปรแกรม R คลังข้อมูลนี้ก็จะหายไป

```
> files <- lapply(filenames,readLines)
> docs <- Corpus(VectorSource(files))
> docs
```

```
<<VCorpus>>
```

```
Metadata: corpus specific: 0, document level (indexed): 0
Content: documents: 8
```

จากนั้นจึงเตรียมข้อมูลโดยทำเป็นตัวพิมพ์เล็กหมด ลบเครื่องหมายวรรคตอน ลบตัวเลข ลบ whitespace และลบคำที่เป็น stop word เสร็จแล้วแปลงคำเป็นรูปพื้นฐาน (stemming process)

```
> docs <- tm_map(docs,content_transformer(tolower))
> docs <- tm_map(docs, removePunctuation)
> docs <- tm_map(docs, removeNumbers)
> docs <- tm_map(docs, removeWords, stopwords("english"))
```

```
> docs <- tm_map(docs, stripWhitespace)
> docs <- tm_map(docs, stemDocument)
```

จาก document vectors ที่มีแปลงเป็นเมทริกซ์ของ document กับ term

```
> dtm <- DocumentTermMatrix(docs)
> dtm
<<DocumentTermMatrix (documents: 8, terms: 11858)>>
Non-/sparse entries: 29785/65079
Sparsity      : 69%
Maximal term length: 32
Weighting      : term frequency (tf)
```

dtm เก็บเมทริกซ์ของ Document-Term ซึ่งในที่นี่มี 8 documents และ 11,858 terms ค่าที่อยู่ในเมทริกซ์เป็นความถี่ของคำที่พบในแต่ละเอกสาร (term frequency)

```
> rownames(dtm) <- filenames
> freq <- colSums(as.matrix(dtm))
> length(freq)
[1] 11858
```

```
> write.csv(freq[ord], "word_freq.csv")
> ord <- order(freq, decreasing=TRUE)
```

นำชื่อไฟล์มาใส่เป็นชื่อ row ในเมทริกซ์ dtm และรวมค่าตัวเลขทุกคอลัมน์หรือทุก document ไว้เป็นค่าความถี่รวมของแต่ละคำเก็บไว้ใน freq ใน freq จึงมีรายการคำพร้อมความถี่รวม แล้วเก็บเป็นไฟล์ชื่อ word_freq.csv

```
> burnin <- 4000
> iter <- 2000
> thin <- 500
> seed <- list(2003,5,63,2456,765)
> nstart <- 5
> best <- TRUE
> k <- 20
> ldaOut <- LDA(dtm, k, method="Gibbs", control=list(
  nstart=nstart, seed = seed, best=best, burnin = burnin, iter =
  iter, thin=thin))
```

LDA คือคำสั่ง Latent Dirichlet Allocation สำหรับการทำ topic modeling ซึ่งมีค่าที่กำหนดให้ใช้กับ algorithm นี้ parameter แรกคือข้อมูลที่เป็นเมทริกซ์ของ Document-Term method ที่ใช้ sampling คือ Gibbs burnin เป็นการกำหนดรอบเริ่มต้นที่ไม่นำผลมาใช้ เนื่องจากช่วงแรกๆ เป็นการสุ่มกระจายคำไปตาม topic ต่างๆ แบบมั่วๆ จนวนรูปไปแล้ว burnin ครั้ง การกระจายคำตาม topic ต่าง ๆ จึงเริ่ม fit กับข้อมูลจริงมากขึ้น iter คือรอบหลังจากนั้นที่จะให้ทำในที่นี่คือ 2000 รอบ k เป็นจำนวน topic ที่กำหนดว่าน่าจะจัดออกมาเป็น k topic nstart คือให้ลองเลือกจุดเริ่มต้นคำนวณ model ที่ต่างกันในที่นี่คือ 5 ซึ่งตำแหน่งจุดเริ่มต้นจะกำหนดไว้ใน seed

หลังจากคำนวณหา model ที่ดีสุดมาได้แล้ว ก็เก็บผลที่ได้ไว้ใน ldaOut แล้วจึงเก็บผลที่ได้ลงไฟล์ตามตัวอย่างข้างล่างนี้

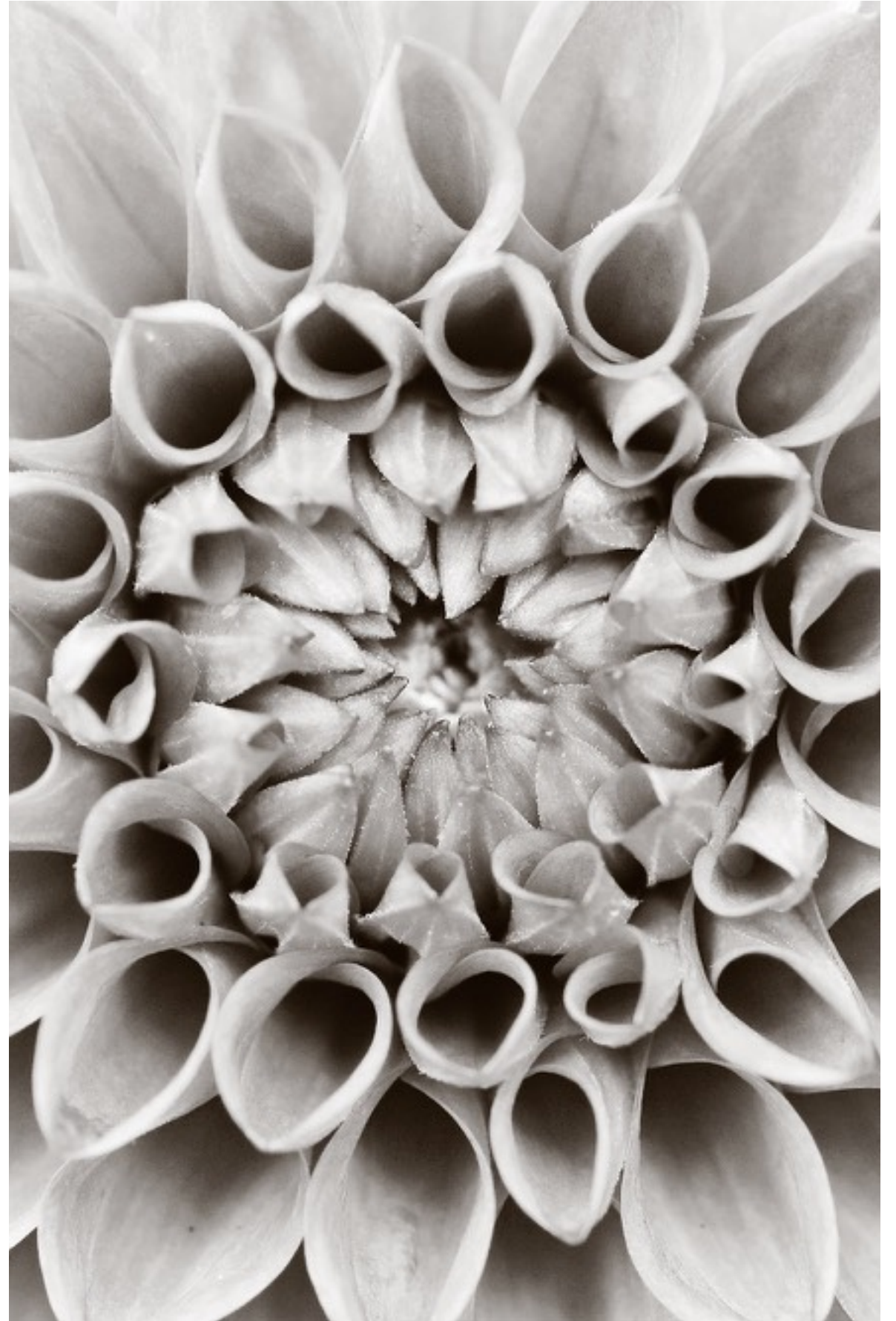
```
> ldaOut.topics <- as.matrix(topics(ldaOut))
> write.csv(ldaOut.topics, file=paste("LDAGibbs", k,
  "DocsToTopics.csv"))
```

```
> ldaOut.terms <- as.matrix(terms(ldaOut,30))
> write.csv(ldaOut.terms,file=paste("LDAGibbs",k,
"TopicsToTerms.csv"))

> topicProbabilities <- as.data.frame(ldaOut@gamma)
> write.csv(topicProbabilities,file=paste("LDAGibbs",k,
"TopicProbabilities.csv"))

> topic1ToTopic2 <- lapply(1:nrow(dtm),function(x)
+ sort(topicProbabilities[x,])[k]/sort(topicProbabilities[x,])
[k-1])
> topic2ToTopic3 <- lapply(1:nrow(dtm),function(x)
+ sort(topicProbabilities[x,])[k-1]/sort(topicProbabilities[x,])
[k-2])
> write.csv(topic1ToTopic2,file=paste("LDAGibbs",k,
"Topic1ToTopic2.csv"))
> write.csv(topic2ToTopic3,file=paste("LDAGibbs",k,
"Topic2ToTopic3.csv"))
```


References

References

- Baayen, R. H. 2008. Analyzing Linguistic Data: A Practical Introduction to Statistics Using R. Cambridge: Cambridge University Press.
- Blei DM, Ng AY, Jordan MI 2003. Latent Dirichlet Allocation. Journal of Machine Learning Research, 3, 993–1022
- Crawley, Michael J. 2005. Statistics: An Introduction Using R. 1st ed. Wiley.
- Paolillo, J. C. 2002. Analyzing linguistic variation : statistical models and methods. Stanford, Calif.: CSLI Publications, Center for the Study of Language and Information.
- Teetor, Paul. 2011. R Cookbook. 1st ed. O'Reilly Media.
- Woods, A., Fletcher, P. J. and Hughes, A. 1986. Statistics in language studies. Cambridge; New York: Cambridge University Press.
- Steyvers, Mark and Griffiths, Tom. 2007. Probabilistic Topic Models. in T. Landauer, D McNamara, S. Dennis, and W. Kintsch (eds), Latent Semantic Analysis: A Road to Meaning. Laurence Erlbaum
(<http://psiexp.ss.uci.edu/research/papers/SteyversGriffithsLSABookFormatted.pdf>)

Additional

- R website : <http://cran.r-project.org/>
- R Tutorial :
<http://www.r-bloggers.com/r-tutorial-series-r-beginners-guide-and-r-bloggers-updates/>
- How I used R to create a word cloud, step by step
<https://georeferenced.wordpress.com/2013/01/15/rwordcloud/>
- Building Wordclouds in R
<https://www.r-bloggers.com/building-wordclouds-in-r/>
- How to use your favorite fonts in R charts
<http://blog.revolutionanalytics.com/2012/09/how-to-use-our-favorite-fonts-in-r-charts.html>
- A gentle introduction to topic modeling using R
<https://eight2late.wordpress.com/2015/09/29/a-gentle-introduction-to-topic-modeling-using-r/>
- Hands-On Data Science with R Text Mining
<http://onepager.togaware.com/TextMiningO.pdf>
- Ggplot2 cheat sheet :
<https://www.rstudio.com/wp-content/uploads/2015/03/ggplot2-cheatsheet.pdf>

•